

A1

Besøksadresse
Nydalens allé 33, 0484 Oslo

Postadresse
PB 4904 Nydalen, 0423 Oslo

Foretaksregister
NO 962 986 633 MVA

T +47 23 90 30 00
F +47 23 90 30 01

W statnett.no
E firmapost@statnett.no

RÅDE KOMMUNE

Skråtorpveien 2 A
1640 RÅDE

Saksbeh./tlf.nr.: Lars Erik Vindfallet
Lauritsen/95109418
Deres ref./Deres dato: 18/1397-13//RAKMBA/
28.11.2018
Vår ref.: 13/00291-17
Vår dato: 30.11.2018

Høringsuttalelse - Rullering av kommuneplan 2018 - 2030 - Offentlig ettersyn av planprogram

Statnett viser til varsel datert 27.11.2018 om rullering av kommuneplanen med planprogram for Råde kommune. Det bes om innspill til kommuneplanens arealdel knyttet til høringen av planprogrammet.

Statnett har særskilt anleggskonsesjon etter energiloven for transmisjonsnettanlegg i Råde kommune. Dette innebærer at Statnett eier og drifter følgende anlegg i kommunen:

- 420 kV-ledning Rød - Hasle

Vedlagt er et oversiktskart over våre anlegg.

På denne bakgrunn gjør vi oppmerksom på at det innenfor planområdet må tas nødvendige hensyn til anleggsdriften. Statnett har følgende merknader.

Felles for elektriske anlegg - inntegning i plankart

Planområdet inneholder eksisterende 420 kV transmisjonsnettledning Rød - Hasle. Transmisjonsnettledningen er bygget og drives i medhold av særskilt anleggskonsesjon gitt av Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), jf energilovens § 3-1 første ledd.

Anlegg bygget i medhold av anleggskonsesjon er i all hovedsak unntatt fra Plan- og bygningslovens regler, og for slike anlegg kan det derfor ikke vedtas planbestemmelser eller vilkår som del av reguleringsplan for andre tema. Utgangspunktet er derfor at slike transmisjonsnettledninger og transformatorstasjoner i en kommuneplan ikke skal inntegnes som et planformål, men bør innarbeides som hensynssone i plankartet, med båndlegging etter energiloven med tilhørende reguleringsbestemmelser (pbl §§ 11-8 d) /12-6).

Hensynssonen skal ha SOSI-kode H740.

Reguleringsbestemmelsene knyttet opp mot hensynssonen bør lyde: *Innenfor hensynssonen er det byggeforbudsbelte og alle tiltak i terreng skal avklares med ledningseier.*

Hensynssonen bør reflektere det aktuelle ledningsanleggets byggeforbudsbelte. Byggeforbudsbeltet langs denne transmisjonsnettledningen er totalt 40 meter bredt, 20 meter målt horisontalt til hver side fra senter av ledningen.

A1

Det må ikke iverksettes tiltak som medfører forringelse av adkomst til Statnetts anlegg. Det må heller ikke gjøres inngripen i terrenget som medfører endring av overdekningen over kabler eller oppfylling av terrenget som medfører redusert høyde opp til luftledningsanlegg.

Anleggsarbeid nært høyspentanlegg

Anleggsarbeid nært spenningssatte anlegg må skje på en måte som ikke gir fare for Statnetts ledninger eller skade på personell, maskiner og utstyr. I tillegg til byggeforbudsbeltet er det en varslingsavstand på 30 meter fra ytterste strømførende fase på ledningen.

Statnett som ledningseier skal derfor kontaktes minst 6 uker før planlagt oppstart av arbeid med anleggsmaskiner i en horisontal avstand nærmere enn 30 meter fra ytterste strømførende line. Det samme gjelder dersom det skal gjennomføres sprengningsarbeider eller gravearbeider mv som kan gi risiko for å påføre overføringsanlegget skade eller gi skade på tiltakshaver eller utstyr. Det vil da være nødvendig med befarings og nærmere avtale om aktuelle sikkerhetstiltak.

Vi viser ellers til veiledning på Statnett sin hjemmeside

<http://www.statnett.no/Samfunnsoppdrag/Sikkerhet/Arbeid-ved-hoyspentanlegg/>

samt publikasjonen "Anleggsmaskiner og elektriske anlegg" som er vedlagt her.

Statnett ber om at den sistnevnte publikasjonen følger det videre planarbeidet da denne illustrerer grunnlaget for vårt HMS-arbeid ved ledninger som er spenningssatt.

Når det gjelder ROS-analyse ber vi om at denne gjennomføres med hensyn til transmisjonsnettet som kritisk infrastruktur både med hensyn til ferdig bygget anlegg og med hensyn til anleggsgjennomføring.

Statnett ber om å være høringspart i det videre planarbeidet.

Med vennlig hilsen

Svein Erik Fjellstad
UTME-Eiendomsforvaltning og skog

Lars Erik V. Lauritsen
Seniorrådgiver

RÅDE KOMMUNE
Skråtorpveien 2A
1640 RÅDE

Vår ref.: 269751/2018 - 2018/13178

Deres ref.: 18/1397

Dato: 15.01.2019

Høringsuttalelse - varsel om oppstart - høring planprogram - kommuneplan 2018-2030 - Råde

Østfold fylkeskommune har mottatt varsel om planoppstart og høring av planprogram for Kommuneplan for Råde kommune 2018-2030. Planprogrammet gjelder både for samfunnsdel og arealdel.

Planprogrammet skal redegjøre for (PBL §4-1) formålet med planarbeidet, planprosessen med frister og deltagere, opplegg for medvirkning, hvilke alternativer som skal vurderes og behov for utredninger. Vi mener kommunen er innenfor det loven krever, og vil særlig trekke frem som positivt at planprogrammet:

- omfatter bærekraftsperspektivet fundert på sosial-, miljømessig- og økonomisk bærekraft
- vektlegger Parisavtalen og FNs bærekraftsmål
- vektlegger samskaping
- har god struktur
- er skrevet på en lettforståelig måte.

Samskaping, medvirkning og aktive innbyggere

Planprogrammet funderes på en tanke om samskaping og samhandling for å få bringe kunnskap, ressurser og erfaringer sammen. Dette skal bidra til å sikre en godt forankret og anvendelig plan. Tanken om samskaping gjenspeiles også i beskrivelsen av medvirkning, hvor det redegjøres for en prosess, som går ut over lovens krav. Fylkesrådmannen mener dette er positivt. Det å delta i samfunnsdebatten er en viktig del av lokaldemokratiet, og det gir mening å kunne påvirke de kommunale prosessene som får betydning for ens egen hverdag. Utfordringen kan ligge i å få i tale den uorganiserte delen av befolkningen, og de grupper som normalt ikke deltar i offentlig debatter og planprosesser. Det krever ekstra tilrettelegging og ressurser for å få dette til. Planprogrammet synliggjør at kommunen har gjort seg mange tanker om hvordan ulike grupper og ressurspersoner skal kunne involveres, bl.a. med bruk av By-lab. Samtidig viser kommunen at slike prosesser krever mye for- og etterarbeid. Vi spiller inn at kommunen bør vurdere å drøfte planforslaget i regionalt planmøte før offentlig ettersyn.

Fylkesrådmannen trekker frem som særlig positivt at planprogrammet tydeliggjør at også svakere grupper i samfunnet skal tas inn som likeverdige bidragsytere i planarbeidet. Dette viser at kommunen tenker folkehelse og levekår også i prosess. Råde kommune tar grep i

Plan- og miljøseksjonen

Postadresse: Postboks 220, 1702 Sarpsborg
Kontoradresse: Oscar Pedersensvei 39, Sarpsborg
Telefon: 69 11 70 00

E-post: postmottak@ostfoldfk.no
Internett: www.ostfoldfk.no
Org.nr.: 842 952 972

retning av at innbyggerne ikke er kunder eller brukere, men aktive deltagere med ressurser. Sammen med en sterk offentlighet skal frivilligheten og sivilsamfunnet innrette innsatsen på andre måter og nå nye mål.

I det kapitlet i planprogrammet som angår areal og transport (s. 10), bør det tas inn et avsnitt om kommunens kulturminner, kulturmiljøer og kulturlandskap. Svært mange av kulturminnene er knyttet til Råde som en gammel landbruksbygd, og både kulturminnene og kulturlandskapet er en viktig del av beboernes identitet. Ivaretagelsen av disse er viktig for markedsføring, stolthet, egenart og at Råde-sogningene har interessante og vakre omgivelser å ferdes i. Dette er også vesentlig i et folkehelseperspektiv.

Formålet

For samfunnsdelen beskrives en intensjon om å oppdatere og vurdere nye satsningsområder, samt å utarbeide gode strategier som ivaretar kommunens visjon.

Fokus på FN's bærekraftsmål gir viktige signaler om å se sammenhengen mellom miljø, økonomi og sosial utvikling i sammenheng. Dette er en god inngang til samfunnsplanarbeidet. Bærekraftsmålene skal danne utgangspunktet for de lokale strategiene. Fylkesrådmannen mener dette er en god måte å operasjonalisere FN's bærekraftsmål på.

Visjonen for Råde (vedtatt 2013) skal ligge til grunn for arbeidet: «I 2037 er Råde kjent som bygda med det store hjertet og «Østfolds matfat», knutepunktet som tilbyr barn en trygg og god oppvekst i nærhet til naturen». Visjonen skal være en rød tråd i det videre planarbeidet

Planprogrammet sier at det er først når samfunnsdelen med strategier og føringer er forankret politisk og i samfunnet at arbeidet med arealdelen bli igangsatt. Fylkesrådmannen mener dette er viktig å holde fast ved, og skulle gjerne sette dette som en tydeligere føring i fremdriftsplanen. Diskusjonen om «hvordan» må landes før drøftingen om «hvor» tar til. Prinsippene som nedfelles i arealstrategien i samfunnsdelen skal ligge til grunn for siling av alle innspillene om arealendringer og konkretiseringer i arealplanen.

Samarbeid i regionen

Samarbeidet i Mosseregionen fortsetter, selv om kommunene denne gangen ikke er i felles kommuneplanrulling. Råde kommune bidrar inn i ulike utredninger i fht «Mossepakke», næringsutvikling, boligutvikling, Vansjø, forvaltning av landbruks- og kulturlandskapsverdier og regionale kultur- og idrettsanlegg. Råde kommune samarbeider også med Aremark, Hvaler, Marker, Skiptvet og Våler i SmartKorn Østfold om å koble sammen kompetanse og ressurser. Råde kommune samarbeider også med kommunene i Nedre Glomma om flere tema.

Vi spiller inn at det i arbeidet med arealdelen kan være behov for samarbeid på tvers av kommunegrensene i regionen i fht håndtering av regional arealpott. Råde kommune beskriver

at de ikke har behov for ytterligere arealer. Prosessen videre, i en region hvor alle kommunen er i rullering samtidig, vil vise hvilket behov det er for samordning underveis.

Befolkningsutvikling

Planprogrammet beskriver befolkningsvekst i tråd med SSB sitt MMM alternativ. Dette viser en økning på 21% innen 2040. Dette innebærer en utflating av veksten de neste tiår. Prognosene viser også at aldersgruppen over 45 år øker mest.

Utredningsbehov

For arealdelen beskrives et utredningsbehov knyttet til befolkningsprognoser, prioritering av langsiktige utfordringer, avklaring av utvikling av de tre tettstedene og kartlegging av mineralressursene i kommunen. Kommunen vil ellers nytte eksisterende kunnskapsgrunnlag, og legge dette til grunn for planforslag og KU.

Under opplistingen av temaer som skal utredes i forbindelse med arealplanen (s. 12) foreslår vi at punktet kulturminner og kulturmiljø utvides til også å omfatte kulturlandskap med bakgrunn i at kulturlandskapet er svært viktig for Rådes særpreg.

Vi viser til føringer som ligger i fylkesplanen Østfold mot 2050 med samfunnsdel, regionale strategier og arealstrategi med retningslinjer, regionale planbestemmelser og plankart, som finnes her. Kommuneplanen for Råde må forholde seg til denne:

<https://www.ostfoldfk.no/planlegging-og-horinger/gjeldende-planer/fylkesplan/>

Levekår og folkehelse

Planprogrammet redegjør for at føringer fra FN's bærekraftsmål vil bli vektlagt. For folkehelse tema betyr dette økt innsats i forhold til å utrydde barnefattigdom og bekjempe ulikheter. Arbeidet med sosial utjevning er viktig i kommuneplanen som helhet. Planprogrammet evner å gjøre koblinger fra utfordringer beskrevet for samfunnsdelen til hva dette betyr for arealdelen. Planprogrammet konkretiserer behovet gjennom sosiale møteplasser, varierte bomiljøer, tilrettelegging for bolig og arbeid for innbyggere med utfordringer samt integrering av flyktninger/asylsøkere.

Vi spiller inn som faglige råd til det videre arbeidet:

- Folkehelseloven med tilhørende forskrift og veileder stiller krav til kommuner og fylkeskommuner om å ha oversikt over helsetilstanden i befolkningen og de positive og negative faktorer som kan virke inn på denne. Råde kommune har utarbeidet en oversikt over helsetilstanden i 2015, som står oppført under eksisterende utredninger.

- I leveårskartleggingen identifiseres mangel på gode møteplasser for ulike deler av befolkningen og opprettholdelsen av arbeidet for sosial utjevning som utfordringer for Råde kommune.
- En prioritering av å forhindre arbeidsledighet blant unge vil bidra til arbeidet med å utjevne sosiale ulikheter i helse, som er en av hovedprioriteringene i regional plan for folkehelse.
- Et viktig prinsipp for folkehelsearbeid er tidlig innsats. Helsefremmende arbeid på oppvekstområdet, vil skape bedre forutsetninger for læring i skolen og dermed også bedre gjennomføringsgrad på sikt.

Verdiskapning og næringsliv

Planprogrammet beskriver vekst i næringsutviklingen, og en utfordring i fht å sikre en variert utvikling og økt attraktivitet for nye virksomheter.

Vi spiller inn at det bør vurderes en tydelig kobling mellom folkehelse, inkludering og næring. Hvordan kan riktig næringsstrategi bidra til å møte utfordringer i befolkningen?

Miljø, klima, areal og transport

Planprogrammet redegjør for at føringer fra Parisavtalen og FNs bærekraftsmål vil bli vektlagt. Når det gjelder klima/miljø så er forholdet til klimanøytralitet i siste del av dette århundret og det å stoppe klimaendringene innen 2030 sentralt. Klimatilpasning skal inn som del av samfunnsdelen.

Ivaretagelse av naturkvaliteter beskrives som utfordring koblet til stadig press på utbygging langs sjøen, ved Vansjø og i skogsområdene. Vi viser her til regional plan for Kystsonen, som legger føringer for kommunens arealplan:

https://www.ostfoldfk.no/f/p1/iabef9461-c6d9-45bf-820f-3f221dfc2adc/kystsoneplan_redigert_s.pdf

Jordvern hensyn skal tas i alle sammenhenger, og planprogrammet uttrykker at dyrket mark ikke skal omdisponeres for utbygging. Kommunen beskriver at det skal legges til rette for høy arealutnyttelse innenfor sentrumsområdet. Vi viser til retningslinjer i pkt 1.1.11 og 1.2.4 i fylkesplan for ivaretagelse av dyrket mark og for vurdering av oppheving av reguleringsplaner som ikke bidrar til fortetting og styring etter ABC-prinsippene.

Det er positivt at planprogrammet redegjør for forholdet til kyst, Vansjø og forurensning til vann.

Råde kommune, har ved vedtak i juni 2016, slått fast at de har store nok områder for å dekke etterspørsel etter bolig, næring og offentlig formål de neste 50 årene uten at det går ut over jordbruksarealer. Planprogrammet beskriver at kommunen fremdeles har nok arealreserver for å romme kommende befolkningsvekst. Fylkesrådmannen stiller derfor spørsmålstegn ved

beskriver av en utfordring knyttet til ivaretagelse av jordvern koblet opp mot behovet for å legge til rette for nye utbyggingsområder. Oppdraget til det videre arbeidet blir da noe uklart.

Dette er et viktig premiss for rulleringen, og bidrar til at kommunen kan legge vekt på andre drøftinger i rulleringen enn diskusjonen om hvilke nye områder som skal tas inn. Kvalitet, rekkefølge og hvilken rolle kommunen har for å gjennomføre planen kan være noen slike tema.

I tillegg kommer de store prosjektene, som ny jernbane og omlegging av Rv 110, og diskusjonen om plassering av ny stasjon og hva det betyr for Karlshus sentrum. Sentrumsutviklingen er nært knyttet til dette temaet. Det er en utfordring for Råde kommune å planlegge for klimavennlig transport til og fra jernbanestasjonen, når avstanden til knutepunktet ser ut til måtte utøkes pga. dårlig grunn og høye kostnader. De store samferdselsprosjektene er viktige drivere av samfunnsutviklingen, og dette bør vies plass i arealstrategien. Hvordan påvirker dette utviklingen av samfunnet, og hvordan kan kommunen nyttegjøre seg av disse endringene for å sikre seg ønsket samfunnsutvikling? Folkehelse- og miljøperspektivet bør også knyttes opp mot dette.

Viktig tema for Karlshus, gjennom flere enkeltsaker, og reguleringsplaner, har vært forholdet til kjøpesenterutvikling. Fylkesplanen er rullert, og det er gjort endringer som får betydning for Råde kommune. Vi viser nå til de vedtatte regionale planbestemmelsene, og ber kommunen følge opp med nødvendig avklaringer i kommuneplanen for dette temaet: *«Handelskonsepter eller handelsområder som skal dekke mer enn et lokalt behov, etableres i sentrum av byer og tettsteder slik de er definert i fylkesplanens senterstruktur, og avgrenses i kommuneplanene. Utenfor senterstrukturen kan det tilrettelegges for handel som dekker det lokale behovet.»*

Arealhusholdering og forholdet til langsiktig grense og regional arealpott er viktig tema, og vi ber kommunen vurdere å nytte vedlagte skjema for å beskrive endringer i arealbruken i kommunen. Vi tar utgangspunkt i at dette er «regnskap» kommunen allikevel gjør for egen del, og sender med dette som et forslag til hvordan endringene kan dokumenteres.

Planprogrammet beskriver utfordringer knyttet til hvilken sentrumsutvikling de tre tettstedene skal ha. Planprogrammet redegjør ikke for alternativvurderinger, og vi spiller inn at dersom det skal drøftes ulike arealutviklingsstrategier, så kan denne problemstillingen være grunnlaget for en slik.

Kulturminner og kulturmiljø

Samfunnsdelen:

Vi mener det bør tas inn et avsnitt i samfunnsdelen som tar for seg viktigheten av å ivareta kommunens rike kulturminner og kulturlandskap for å gi innbyggerne identitet, stolthet og

historisk bakgrunn, samt for å bidra til interessante og vakre omgivelser å ferdes i. Temaet må sees i sammenheng med både jordvern og folkehelse, og at kulturlandskapet er viktig for Rådes særpreg.

Arealdelen:

Bruk av hensynssoner i plankartet er et viktig verktøy for å signalisere kulturminner og kulturmiljøer. Hensynssone C (SOSI 570 - hensynssone kulturmiljø) skal benyttes på viktige kulturmiljøer av lokal, regional eller nasjonal interesse (som ikke er fredet). Vi forutsetter at kommunen utarbeider gode avgrensninger for hensynssonene, slik at man ivaretar landskapsrom og helheter. Dette må samordnes med det pågående arbeidet med ny kulturminneplan. Det er først gjennom arealdelen at intensjonene i kulturminneplanen får en virkning.

I fylkesplanen er det definert to regionalt verdifulle kulturmiljøer i Råde: 1) Raryggen med middelalderkirken og en rekke fornminner, gårdstun og funn av forhistoriske gårdsanlegg bl.a. ved Missingen; 2) Tomb med omgivelser. Disse områdene må i planen avmerkes med hensynssone kulturmiljø. I tillegg er det under kulturmiljøtemaet i fylkesplanen avmerket en egen sone for Rådesletta mellom Raet og Skinnerflo, samt sammenknytningen av dette landskapet mot Solli (grensen mot Sarpsborg), og den gamle elveleden mellom Strømnes og Krogstadfjorden. Disse sonene er ment som en markering av helhetene og sammenhengene i kulturlandskapet. Vi forslår at disse områdene avmerkes med hensynssone landskap i kommuneplanen.

For hensynssonene må det utformes gode *retningslinjer* som ivaretar kulturminne- og landskapsinteressene, og som klargjør hvilke hensyn som må tas ved videre utvikling. Eksempelvis kan det ikke gjennomføres bygging av dominerende og/eller lite stedstilpassede landbruksbygg eller tilsvarende spredt boligbygging innenfor hensynssone kulturmiljø.

I tillegg bør det utformes *generelle bestemmelser* til arealplanen som sikrer hensynet til prioriterte kulturminner og kulturlandskap.

Som en landbrukskommune vil vi også rette oppmerksomheten mot gårdstunene, og at disse er en viktig del av kulturlandskapet i kommunen. Å opprettholde de tradisjonelle tunstrukturene og bevare eldre bygninger i tunene vil være vesentlig i Råde. Vi oppfordrer til at dette tas inn i planen.

Riksantikvaren tilrår at alle automatisk fredete kulturminner skal markeres med rune-R på kommuneplankartet. Større fornminneområder, som gravfelt eller bygdeborger med en geografisk utstrekning kan markeres med hensynssone D (SOSI 730 - båndlegging etter annet lovverk). Det forutsettes at det benyttes seneste versjon av Riksantikvarens kulturminnedatabase Askeladden for å eksportere disse dataene. Videre skal fredete

bygninger og anlegg markeres med FKM (fredet kulturminne) på plankartet. For Råde gjelder dette våningshusene på Nøisom og Kåpegot, samt middelalderkirken.

Det vil være viktig ved utformingen av kommuneplanens arealdel at nye byggeområder ikke kommer i konflikt med automatisk fredete kulturminner eller hensynssoner omkring andre prioriterte kulturmiljøer.

Vi henviser forøvrig til Kulturminneplan for Østfold 2010-2022. Planen trekker opp regional kulturminnepolitikk og det er viktig at denne følges videre opp gjennom kommunale planer. I arealplanen bør det for øvrig tas inn et eget punkt om hvilke dispensasjonssaker som skal oversendes fylkeskommunen.

Mineralressurser

Planprogrammet beskriver et behov for kartlegging av mineralressursene i kommunen. Fylkesrådmannen mener dette er positivt. Det er stadig forespørsler om utvidelse av masseuttak og deponi av masser, og en helhetlig vurdering i kommunen er positivt. Vi viser til retningslinjene som ligger i gjeldende fylkesplan om dette temaet.

Konsekvensutredning

Det stilles krav til konsekvensutredning (KU) for utarbeiding av kommuneplanens arealdel. KU skal vise hvordan nasjonale politikk mål og arealretningslinjer i fylkesplanen er ivaretatt og fulgt opp. I forhold til fylkesplanen vil ØFK trekke frem følgende tema som viktige i en KU-utredning av planforslaget.

- klimamotiverte areal- og transportprinsipper, inkludert klimatilpasning og -
- samfunnssikkerhet/beredskap
- folkehelse/levestandard
- barn/unge
- kulturminner/kulturmiljø

KU-vurderinger gjøres for hver enkelt arealformålsendring som gjøres i arealdelen. ØFK vil påpeke viktigheten av å samtidig gjøre en konsekvensvurdering av planen som helhet. På denne måten gir en KU en samlet vurdering av hvilken retning kommunesamfunnet går ved oppfølging av ny plan. Vurdering av samfunnsmålene i kommuneplanen og BATP-hensyn vil her være viktig tema. KU vil kunne belyse om arealdelen bidrar til den sosialt-, miljømessige- og økonomiske bærekraften, som beskrives for samfunnsdelen.

Sammenhengen i regionen må vektlegges og være del av en samlet KU. Vi utfordrer kommunen på å gjøre gode folkehelsevurderinger som del av KU, en

«helsekonsekvensutredning-light». Det er viktig å ha med seg at KU på arealplanen ikke tilfredsstiller KU på tiltaksnivå. Det vil si at KU-krav kan inntreffe for planer/tiltak på neste nivå.

Konklusjon

Østfold fylkeskommune mener planprogrammet for kommuneplanen i Råde er et godt gjennomarbeidet dokument som i all hovedsak ivaretar både nasjonale forventninger til kommunal planlegging og fylkesplanen for Østfold mot 2050. Det er positivt at både den sosiale-, miljømessige og økonomiske aspektene er representert inn i samfunnsdelen. Vi ber kommunen ta disse tre innfallsvinklene med inn i drøftingene av arealstrategi og inn i KU for arealdelen. Vi ber om at våre innspill og forslag til endringer og utdypinger blir vurdert før planprogrammet fastsettes.

Med hilsen

Dokumentet er elektronisk godkjent og signert av

Linda Iren Karlsen Duffy
konstituert fylkesplansjef

Kari Ottestad
Rådgiver

Vedlegg:

1 Notat arealregnskap

Kopi til:

STATENS VEGVESEN	Postboks 8142 Dep	0033	OSLO
FYLKESMANNEN I ØSTFOLD	POSTBOKS 325	1502	MOSS

KYSTVERKET

Sørøst

RÅDE KOMMUNE
Skråtorpveien 2A
1640 RÅDE

Deres ref.:
18/1397-13//
RAKMBA

Vår ref.:
2018/4012-2

Arkiv nr.:

Saksbehandler:
Aase Kristin Eikenæs Marthinsen

Dato:
16.01.2019

Uttalelse til oppstart av planarbeid - rullering av kommuneplanens samfunnsdel og arealdel og høring av planprogram - Råde kommune - Østfold fylke

Vi viser til oversendelse av 28.11.2018 vedrørende varsel om oppstart av arbeid med kommuneplanens arealdel og samfunnsdel samt høring av planprogram.

Kystverkets ansvar

Kystverket er en nasjonal etat for kystforvaltning, sjøsikkerhet og beredskap mot akutt forurensning. Kystverket deltar i planmedvirkning og utøver myndighet etter havne- og farvannsloven.

Havne- og farvannsloven har som formål å legge til rette for god fremkommelighet, trygg ferdsel og forsvarlig bruk og forvaltning av farvannet i samsvar med allmenne hensyn og hensynet til fiskeriene og andre næringer. Kystverkets regionkontorer skal ivareta disse interessene i det regionale og lokale planarbeidet.

Innspill fra Kystverket Sørøst

Farleder og øvrige sjøområder

Kystverket har registrert et farledssystem med hovedled og biled langs hele norskekysten. Hovedled og biled er en viktig del av det regionale og nasjonale transportsystemet og bør vises på kommuneplankartet. I Råde kommune er det registrert både hovedled og biled, og vi ber om at disse vises på kommuneplankartet.

Det må ikke legges til rette for tiltak som kan svekke sikkerheten eller fremkommeligheten i hovedled eller biled, herunder småbåthavner. Dersom det kommer innspill om endret arealbruk i de øvrige sjøområdene, f.eks. etablering eller utvidelse av småbåthavn, må det gjøres rede for hvilke konsekvenser arealbruken vil få sikkerheten og fremkommeligheten for alle brukere av sjøområdet. Ved planlegging av bebyggelse nær områder som trafikkeres av nyttebåttrafikk må det utarbeides en risiko- og sårbarhetsanalyse for skipsstøt mot bebyggelse. Resultatene fra en slik analyse vil vise om det kan være behov for etablering av sikringstiltak før en evt. etablering av bebyggelse i vannkanten.

Region Kystverket Sørøst

Sentral postadresse: Kystverket
Postboks 1502
6025 ÅLESUND

Telefon: +47 07847

Internett: www.kystverket.no
E-post: post@kystverket.no

For besøksadresse se www.kystverket.no

Bankgiro: 7694 05 06766

Org.nr.: NO 874 783 242

Brev, sakskorrespondanse og e-post bes adressert til Kystverket, ikke til avdeling eller enkeltperson

Navigasjonsinstallasjoner

For å sikre trygg og sikker ferdsel i farvannet er navigasjonsinstallasjoner av vesentlig betydning. Kystverket har et overordnet ansvar for fyrlykter, overetter, staker, jernstenger mm i kommunen. Det må ikke planlegges arealbruk som vil være i konflikt med navigasjonsinstallasjoner. Det er spesielt viktig at det ikke åpnes opp for tiltak som kan skjerme for seilingssektorene fra fyrlyktene. Videre er det viktig at det legges til rette for nødvendig vedlikehold og nyetablering av navigasjonsanlegg langs kysten. Kystverket Sørøst gir faglig råd om at følgende bestemmelse tas inn i forbindelse med rullering av kommuneplanens arealdel: *«Det tillates vedlikehold og nyetablering av anlegg til navigasjonsmessig bruk innenfor planområdet, jf. pbl § 1-8, 4. ledd og § 11-11 nr. 4.»* Videre ber vi om at det gis unntak for plankrav for navigasjonsinstallasjoner i kommuneplanens bestemmelser.

Ledninger og kabler

Vi anbefaler at det legges til rette for å samle ledninger og kabler i egne traseer på sjøbunnen. Dette for å unngå å legge unødvendig beslag på sjøbunnen.

Ankringsplasser

I sjøkart er det avmerket en rekke ankringsplasser som er skjermet for vind og bølger, og har passende dybde- og bunnforhold. Gode ankringsplasser er en mangelvare mange steder langs kysten. Kystverket Sørøst krever normalt ikke at disse tas inn i kommuneplaner, men anbefaler at kommunen tar hensyn til disse i sin arealplanlegging.

Kystverkets kartløsning

Informasjon om farleder, navigasjonsinstallasjoner, ankringsområder mm, er tilgjengelig og kan lastes ned fra Kystverkets kartverktøy, <http://www.kystverket.no/Maritime-tjenester/Geoportal/>

Havne- og farvannsloven

Alle tiltak som kan påvirke sikkerheten eller framkommeligheten i sjø krever tillatelse etter havne- og farvannsloven § 27. Det er Kystverket som skal vurdere og eventuelt gi tillatelse til tiltak i hoved- og biled, mens kommunale havnemyndigheter behandler tiltak i kommunens sjøområde. Tiltak som skal settes i verk innenfor kommunens sjøområde, men som kan påvirke sikkerheten eller framkommeligheten i hoved- eller biled skal behandles av Kystverket.

Med hilsen

Aase Kristin Eikenæs Marthinsen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Eksterne kopimottakere:

Fiskeridirektoratet

Fylkesmannen i Oslo og Viken

Postboks 185 Sentrum

Postboks 325

5804

1502

BERGEN

MOSS

Direktoratet for mineralforvaltning
med Bergmesteren for Svalbard

Råde kommune
Skråtorpveien 2a
1640 RÅDE

Dato: 16.01.2019
Vår ref: 18/03990-2
Deres ref: 18/1397-13//RAKMBA

Uttalelse til varsel om planoppstart og offentlig ettersyn av planprogram for rullering av kommuneplan for Råde kommune 2018–2030

Leiv Erikssons vei 39
Postboks 3021 Lade
N-7441 Trondheim

TELEFON + 47 73 90 46 00
E-POST post@dirmin.no
WEB www.dirmin.no

GIRO 7694.05.05883
SWIFT DNBANOKK
IBAN NO5376940505883
ORG.NR. NO 974 760 282

SVALBARDKONTOR
TELEFON +47 79 02 12 92

Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard (DMF) viser til ovennevnte sak, datert 27. november 2018.

DMF er statens sentrale fagmyndighet ved forvaltning og utnytting av mineralske ressurser, og har et særlig ansvar for at mineralressurser blir ivarettatt i plansaker.

Viktige føringer for mineralressurser i planarbeidet

I Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging vedtatt ved kongelig resolusjon 12. juni 2015, heter det at Norge har store mineralressurser som det moderne samfunnet har behov for og utvinning kan gi grunnlag for verdiskaping. De regionale og kommunale arealplanleggingen er viktig for å sikre tilgjengelighet til gode mineralforekomster i fremtiden, og for å ivareta andre miljø- og samfunnshensyn.

Regjeringens forventninger til regional og kommunal planlegging:

- Fylkeskommunene og kommunene sikrer tilgjengelighet til gode mineralforekomster for mulig utvinning, avveid mot miljøhensyn og andre samfunnsinteresser. Behovet for og tilgangen på byggeråstoffer ses i en regional sammenheng.

Forvaltning av ikke-fornybare ressurser

Som de nasjonale forventningene legger vekt på, omfatter forvaltning av mineralressurser ikke bare å avsette nye områder for råstoffutvinning. Det innebærer også å sikre tilgjengelighet til gode mineralforekomster for fremtiden og kommende generasjoner. I dette ligger det at kommunen så langt det er mulig, bør unngå å båndlegge registrerte mineralressurser gjennom arealbruk som bygger ned forekomster, eller legger andre begrensninger for framtidig utnytting av ressursene.

Gjennom god planlegging kan kommunene skaffe seg en oversikt over hvor langt fram i tid eksisterende massetak og råstoffområder dekker behovet for byggeråstoff i fremtiden. DMF er derfor positiv til at Råde kommune har satt opp at oversikt over de ressursene kommunen har, og har behov for i de kommende år. Dette gir et godt utgangspunkt for det videre arbeidet med kommuneplanens arealdel.

DMF viser til Harde fakta om mineralnæringen – mineralstatistikk 2016 som er tilgjengelig på våre nettsider www.dirmin.no. Kanskje særlig relevant for kommunen sin samfunnsdel er kapittel 8 Miljø og bærekraft hvor det, blant annet, tydeliggjøres forholdet mellom byggeråstoff og klimautslipp fra mineralnæringen som følge av transportavstander.

Jf. Forskrift om konsekvensvurdering § 21 skal konsekvensutredningen identifisere og beskrive mineralressurser som kan bli påvirket av planen og vesentlige virkninger for viktige mineralressurser skal vurderes. Mineralske ressurser bør utredes som tema under naturressurser når det utredes konsekvenser for arealformål. DMF anbefaler også at det i det videre planarbeidet vurderes om det er mulig å benytte stedegne masser i forbindelse med større utbyggingsformål.

Vennlig hilsen

Dragana BericSkjøstad
seksjonsleder

Håvard Hammerstad
rådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.
Saksbehandler: Håvard Hammerstad

Mottakere:

Råde kommune

Skråtorpveien 2a

1640 RÅDE

Kopi til:

Fylkesmannen i Oslo og Viken

Postboks 325

1502 MOSS

A3

Råde kommune
Postmottak
1640 RÅDE

Dato: 16.01.2019
Saksref: 201811309-2
Deres ref.: 18/1397-
13//RAKMBA
Side: 1 / 2

Vår saksbehandler: Nina Michalowska
Telefon:
Mobil: +47 45632022
E-post: Nina.Michalowska@banenor.no

Råde kommune - uttalelse til varsel om oppstart av kommuneplanens samfunns- og arealdel og høring av planprogram

Vi viser til brev datert 27. november 2018.

Bane NOR som jernbanemyndighet mener

Nasjonal og regional arealpolitikk

Bane NOR støtter opp forutsetningen om at hovedutviklingen skal skje i Karlshus med knutepunktutvikling og fortetting i gangavstand til jernbanestasjon. Vi deler kommunens målsetting om å planlegge for klimavennlig transport, god mobilitet mellom senterområder og framtidig stasjon, samt begrenset omdisponering av dyrket mark. Utbygging av InterCity understøtter målet i gjeldende Nasjonal transportplan om at veksten i persontrafikken rundt byområdene skal tas med kollektiv, sykkel og gange. Bane NOR vil oppfordre Råde kommune til å planlegge for en utvikling med høy grad av arealutnyttelse i senterområdene og rundt det nye knutepunktet i tråd med statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging.

Jernbanens arealbehov

Bane NOR har to jernbaneprosjekter som berører Råde kommune: nytt dobbeltspor på strekningen Haug-Seut med ny Råde stasjon og hensetting Moss.

InterCity Haug-Seut

Bane NOR har sett behov for å vurdere flere korridoralternativer for nytt dobbeltspor gjennom Råde. Dette har sammenheng med at ny kunnskap om blant annet grunnforhold har avdekket større usikkerhet om kostnader, gjennomføring og framdrift enn tidligere antatt. I bakgrunn i disse ble det besluttet å utarbeide en ny kommunedelplan med konsekvensutredning for strekningen Haug-Seut. Bane NOR har utarbeidet forslag til planprogram for kommunedelplan for dobbeltspor som er lagt ute til offentlig ettersyn frem til 25. januar 2019.

Flere korridoralternativer medfører flere tilhørende alternativer for plassering av Råde stasjon som har noe større avstand fra Karlshus enn det som var forutsatt i tidligere fastsatt planprogram i reguleringsplanarbeidet (2017). Bane NOR anser likevel at funksjonen Karlshus har som kommunesenter ligger fast. Det vil fremdeles være gode forutsetninger for å styre hovedutviklingen i kommunen til området i og ved Karlshus, samt Strømnesåsen, i fremtiden.

Det vises til det pågående samarbeidet Bane NOR har med kommunen i forbindelse med kommunedelplanarbeidet. Det er vesentlige nasjonale jernbaneinteresser knyttet til framtidig trasé

for InterCity dobbeltspor gjennom Råde kommune og Bane NOR forventer at kommunen ikke planlegger arealbruk som kan komme i konflikt med nytt dobbeltspor og ny stasjon. Vi forutsetter at gjennom videre samarbeidet avklares det hvordan korridor for ny jernbane skal vises i kommuneplanens arealdel.

Hensetting Moss

Bane NOR jobber med kommunedelplan for hensetting Moss og har nettopp gjennomført høring av forslag til planprogram. Hensikten med planen er å finne et areal for nytt hensettingsanlegg i Mossregionen som følge av InterCity-utbygging i Østfold og dermed økt togtilbud. To av alternativene som ligger i Råde kommune; Løken/Høyda og Kjellerudåsen, anbefales videre utredet i kommunedelplanarbeidet.

Sikkerhet og planfaglige krav

Bane NOR har en rekke krav til planlegging i nærheten av jernbanen. Informasjon om disse finnes i vår veileder for nasjonale interesser i arealplanlegging: <https://www.banenor.no/Om-oss/sikkerhet2/Veileder-for-god-planlegging/>. Hvis det er behov for samråd med Bane NOR (jf. vår veileder) eller konkrete spørsmål der det er behov for avklaring, ta kontakt med saksbehandler.

Endret bruk av eksisterende planoverganger

Bane NOR er opptatt av sikkerheten ved sine jernbaneanlegg, og har derfor en streng holdning til planoverganger. Vi aksepterer ikke arealbruken som medfører økt trafikk over planoverganger inntil det nye dobbeltsporet vil erstatte dagens bane. Det er flere planoverganger på strekningen Haug-Onsøy, men vi ønsker å gjøre oppmerksom på planovergangen i Enebekkveien (vår km 80,088) som har spesielt farlig utforming.

Jernbaneformål

Bane NOR ønsker i utgangspunktet at alle jernbanearealer skal vises med jernbaneformål i planen. Dette omfatter stasjonsområder, jernbanetrasé og annet areal med jernbanefunksjoner. Vi gjør oppmerksom på at eksisterende jernbaneanlegg og jernbangrunn kan ikke omdisponeres til et annet formål før den nye jernbanetraséen blir fastlagt.

Byggegrense mot jernbanen

Vi minner også om at jernbaneloven § 10 fastsetter at alle byggetiltak innen 30 meter regnet fra nærmeste spors midtlinje krever tillatelse fra Bane NOR uansett om det foreligger reguleringsplan med annen byggegrense. Under behandling av søknaden om tillatelse etter jernbaneloven § 10 skal Bane NOR vurdere ytterligere om hensynet til jernbanesikkerheten, jernbanens uforstyrrede drift, behovet for inspeksjon og vedlikehold mm. er ivarettatt og stille evt. supplerende vilkår.

I tillegg til myndighetsrollen har Bane NOR en rolle som grunneier. Bane NOR som grunneier har behov for å ivareta sine interesser i plansaker på linje med andre grunneiere.

Bane NOR som grunneier har derfor følgende merknader til planforslaget:

Det viktig at det tilrettelegges for gang, sykkel og andre klimavennlig transportformer til den framtidige jernbanestasjonen. Bane NOR Eiendom har ikke på nåværende tidspunkt noen planer for eksisterende Råde stasjon og området kan ikke omdisponeres i kommuneplanen ennå, men det er viktig at dagens stasjonsarealer sees inn i en framtidig sentrumsutvikling av Karlshus. Vi ønsker å bli tett involvert i den prosessen.

Med vennlig hilsen

Ragnhild Lien
Seksjonssjef
Planavdelingen, Forvaltning og
samfunnskontakt

Nina Michalowska
Overingeniør

Råde Kommune

Skråtorpveien 2A

1640 RÅDE

Adm.enhet: Forvaltningsseksjonen i region
Sør

Saksbehandler: Leif Erik Egaas

Telefon: 90125117

Vår referanse: 18/18289

Deres

referanse:

Dato: 16.01.2019

Att:

Kine Marie Bangsund

Svar vedr Høringsbrev - Rullering av kommuneplan for Råde kommune 2018 - 2030 - offentlig ettersyn av planprogram

Vi viser til sak mottatt her vedr. ovennevnte.

Fiskeridirektoratets ansvar og medvirkning i kommunal planlegging

Fiskeridirektoratet er myndighetenes rådgivende og utøvende organ innen fiskeri- og havbruksforvaltning i Norge. Vårt hovedmål er å sikre eksistens og utviklingsmuligheter for marine næringer - herunder ivaretagelse av marint biologisk mangfold - ved å tilstrebe en balansert og bærekraftig utnyttelse av kystsonen.

Fiskeridirektoratets regioner skal ivareta fiskeri- og akvakulturinteresser bl.a. gjennom deltagelse i regionalt og lokalt planarbeid. Reguleringsmyndighetene er ifølge plan- og bygningsloven forpliktet til å legge til rette for planmedvirkning, jf. f.eks. pbl §§ 1-4 annet ledd og 5-1 første ledd.

Det er selvsagt ikke alltid at kommunale planer berører de interesser Fiskeridirektoratet er satt til å ivareta på en slik måte at det er nødvendig å reagere med merknader, råd eller innsigelser. Fiskeridirektoratet skal likevel få oversendt plansaker som berører kommunens kyst- og sjøområder eller fiskeri- og havbruksinteresser for eventuell uttalelse, slik at vi kan sjekke ut saken. Forelegging av plansaker for berørte myndigheter er viktig for å sikre at nasjonale og viktige regionale interesser blir ivaretatt.

Den mottatte høringssak vedr. offentlig ettersyn av planprogram og kommuneplanens arealdel for Råde kommune 2018 – 2030 er vurdert utfra at Fiskeridirektoratet region Sør skal

ivareta marine ressurser i vår region, vi skal bidra til at fiskeri- og havbruksnæringen får gode rammevilkår, samt ivaretagelse av marint biologisk mangfold.

Vurdering og anbefalinger

Kystsonen langs Oslofjorden er svært verdifull, men også veldig sårbar. Stadig flere har fått øynene opp for verdien av kystsonen til rekreasjon og næringsvirksomhet. Grundig planlegging er en forutsetning for at menneskelig aktivitet i så liten grad som mulig skal påvirke livet i sjøen negativt. Etablering/utvidelse av småbåthavner, anlegging av bryggeanlegg og kunstige strender er eksempler på inngrep som medfører varige forandringer i naturen, og som kan påvirke naturen negativt. Slike inngrep foretas gjerne i beskyttede viker med bløt bunn og ofte lite vannutskiftning, som for oss mennesker kan fremstå som en mindre attraktiv del av kystsonen. Disse områdene kjennetegnes imidlertid av svært stor biologisk produksjon, og er således viktige for å opprettholde balansen i havets økosystem.

De aller fleste av våre fiske- og skaldyrarter har gyte- og oppvekstplasser i de nære kystområdene. Slike plasser kan ha stor betydning for rekrutteringen til de lokale fiskebestandene. Havforskningsinstituttet kan bl.a. dokumentere at kysttorsk kan være genetisk forskjellig fra en fjord til en annen og spesielt tilpasset den fjorden de lever i. Dette betyr at dersom gyte- og eller oppvekstområdene til kysttorsken i en fjord blir skadet eller ødelagt, kan dette få alvorlige følger for fjordens torskebestand. Vi vil derfor anbefale at alle planlagte inngrep eller aktiviteter som kan påvirke livet i sjøen, søkes gjennomført på en så skånsom måte som mulig, eventuelt med avbøtende tiltak.

Vi registrerer at det i Planprogrammet under **Samfunnsdelens satsingsområder** trekkes fram bl.a. verdiskaping og kompetanse som prioriterte satsingsområder. Fiskeridirektoratet er av den oppfatning at tilrettelegging for fiske og fiskerivirksomhet, både i sjø og på land, er framtidsrettet og er et område med potensiale for næringsvirksomhet og verdiskaping. Dette kan være med å sikre en variert næringsutvikling i kommunen. Vi foreslår derfor at Råde kommune er bevisst på dette i det videre arbeidet med kommuneplanen. Det samme gjelder for områder i kommunen som kan settes av til økt fritidsbruk og fritidsfiske. Et godt og variert miljø for innbyggerne i kommunen er viktig for trivsel og kan også være et fortrinn for potensielt nye innbyggere.

I Planstrategidokumentet leser vi at Råde kommune er med i et INTERREG-prosjekt som omhandler plastforurensing i havet og langs kysten. Medlemskap her er positivt og kan på sikt gi kommunen økt kompetanse og bevissthet i arbeidet med å sikre en rein og plastfri kyst, som igjen gir bedre oppvekstvilkår for fisk og et forbedret marint miljø.

Fiskeridirektoratet vil være en høringsinstans hvis planer om nye områder for småbåthavner og småbåtanlegg kommer opp, og vi ber om å bli involvert på et tidlig tidspunkt. I så måte gjelder det alle spørsmål hvor sjø, strand og fiske kommer inn som et tema.

Fiskeridirektoratet region Sør ber om å bli inkludert i det videre kommuneplanarbeidet for Råde kommune.

Med hilsen

Erik Ludvigsen
seksjonssjef

Leif Erik Egaas
førsteinspektør

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten håndskreven underskrift

Mottakerliste:

Råde Kommune

Skråtorpveien 2A

1640

RÅDE

Statens vegvesen

Råde kommune
Skråtorpveien 2a
1640 RÅDE

Behandlende enhet:	Saksbehandler/telefon:	Vår referanse:	Deres referanse:	Vår dato:
Region øst	Per Inge Bjerknes / 90914145	18/260989-2	18/1397 - 13	18.01.2019

Høringsuttalelse – Rullering av kommuneplan for Råde kommune 2018 – 2030 – Offentlig ettersyn av planprogram

Vi viser til brev mottatt 28.11.2018 med høring på planprogram for rullering av kommuneplan for Råde kommune, samfunnsdel og arealdel. Høringsfristen er 18.01.2019.

Statens vegvesen er vegadministrasjon for staten på riksveger og for fylkeskommunen på fylkesveger. Dette innebærer å planlegge, utvikle, drifte og vedlikeholde vegene på en best mulig måte for brukerne og samfunnet. Samtidig er vi et fagorgan med sektoransvar på vegne av Samferdselsdepartementet. Gjennom sektoransvaret skal vi bidra til oppfølging av statlig politikk og ivareta hensyn som trafiksikkerhet, byutvikling, kollektiv, gange, sykkel, luft, støy og universell utforming også der andre enn staten har myndighet.

Råde kommune varsler planoppstart og har utarbeidet forslag til planprogram for arbeidet med kommuneplanen. Planprogrammet skal gjøre rede for formålet med planarbeidet, planprosessen med frister og deltakere, opplegget for medvirkning, spesielt i forhold til grupper som antas å bli særlig berørt, hvilke alternativer som vil bli vurdert og behovet for utredninger. Dokumentet gir en god fremstilling av målet med rulleringen, utviklingstrekk for kommunen og hvordan arbeidet er tenkt gjennomført. Nedenfor følger våre innspill, både generelt til varsel om oppstart og dernest konkrete innspill til forslag til planprogram.

Generelle innspill til varsel om oppstart

Kommunen har ansvaret for kommunal planlegging etter plan- og bygningsloven og skal også ivareta nasjonale og regionale interesser. Statens vegvesen skal bidra til at statlig politikk følges opp i den kommunale planleggingen slik at vegsektorens samfunnsbidrag blir best mulig. Forslag til plankart og bestemmelser som er i strid med vedtatte nasjonale eller regionale mål, rammer og retningslinjer kan gi grunnlag for innsigelse. Statens vegvesen ønsker å medvirke i planprosessen for å bidra til at vesentlige samfunnsinteresser blir ivaretatt, og vi forutsetter at kommunen legger til rette for slik medvirkning.

Postadresse
Statens vegvesen
Region øst
Postboks 1010 Nordre Ål
2605 LILLEHAMMER

Telefon: 22 07 30 00
firmapost-ost@vegvesen.no
Org.nr: 971032081

Kontoradresse
Skoggata 19
1530 MOSS

Fakturaadresse
Statens vegvesen
Regnskap
Postboks 702
9815 Vadsø

Kommuneplanens samfunnsdel er forankret i Plan og bygningsloven § 11-2 og er et viktig dokument som skal ta stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og for kommunen som organisasjon. Det pågår mange prosesser som kan ha betydning for samfunnsutviklingen i Råde. Eksempler er InterCity-utbygging, bypakke Nedre Glomma og sammenslåing av Moss og Rygge kommuner. Det er viktig at kommunen vurderer hvilken betydning dette kan ha for å oppnå en ønsket samfunnsutvikling i kommunen.

Kommuneplanens arealdel er forankret i plan- og bygningsloven § 11-5 og skal vise sammenhengen mellom fremtidig samfunnsutvikling og arealbruk. Samfunnsdelen vil dermed legge viktige føringer for arealdelen, og det kan være vanskelig å vite hvilke nasjonale og vesentlige regionale interesser som kan bli berørt på et så tidlig tidspunkt i planarbeidet. Både enkeltområder og planens samlede virkning skal drøftes i lys av statlige og regionale føringer for arealbruk, herunder miljøeffekter av utbyggingsområders lokalisering og utnyttelse. Det er viktig at det foretas vurderinger for å utnytte eksisterende områder og infrastruktur bedre før det eventuelt åpnes for nye utbyggingsområder. Det bør også vurderes å ta hele eller deler av områder ut for å oppnå en ønsket areal- og transportutvikling. Eventuelle nye områder for utbygging krever utredning av trafikale virkninger, herunder blant annet avkjørsel, kapasitet i kryss og tilrettelegging for gående og syklende. Vi forutsetter at den til enhver tid gjeldende fylkesplan legges til grunn for bestemmelser og retningslinjer, blant annet når det gjelder regionale avlastningsområder for handel, lokalisering av besøksintensive virksomheter og spredt utbygging.

Det er inngått en samarbeidsavtale for areal- og transportutvikling i Mosseregionen der Moss og Rygge kommuner inngår. Til grunn ligger målet om bærekraftig areal- og transportutvikling med blant annet fokus på å dempe trafikkveksten og få flere reiser over på gange, sykkel og kollektiv. Det er viktig med gode regionale prosesser for å bidra til at også nabokommunenes arealplaner bygger opp under de samme målene.

Byggegrenser gjelder langs alle offentlige veger. Dersom byggegrenser langs veg ikke er fastsatt i en arealplan etter plan- og bygningsloven, gjelder veglovens bestemmelser, jmf. vegloven § 29. Vi foreslår at det tas inn en bestemmelse i kommuneplanen som fanger opp byggegrenser langs fylkesveger som ikke er fastsatt i annen arealplan, slik at hjemmelsgrunnlaget blir plan- og bygningsloven. Dispensasjon fra denne bestemmelsen behandles av Råde kommune og kan gis med hjemmel i plan- og bygningsloven § 19-2. Statens vegvesen skal få uttale seg før det gis dispensasjon, i henhold til plan- og bygningsloven § 19-1.

Innspill til planprogrammet

Hovedmålet med planarbeidet er å utarbeide et styringsdokument for utvikling av Råde kommune, særlig med tanke på bakteppet der Råde videreføres som selvstendig kommune. Vi forstår at samskaping vil bli viet ekstra oppmerksomhet i planarbeidet, noe vi mener er et spennende grep. Vi oppfatter at visjonen Råde 2037 videreføres. For å få resultater av samfunnsplanlegging er det viktig at overordnede føringer ligger fast over tid, så dette virker som et godt grep.

I gjennomgang av nasjonale føringer for planarbeidet, savner vi statlige planretningslinjer både for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging, klima- og energiplanlegging og klimatilpasning. I tillegg ligger det viktige føringer på transportområdet i Nasjonal transportplan 2018–2029. Føringer blant annet for behandling av støy og luftkvalitet i arealplanleggingen skal også ligge til grunn for kommunale planer.

Vi ser at kommunen i arbeidet med samfunnsdelen vil konkretisere innsatsområdene. Samarbeid, smart kommune og frivillighet opplever vi som temaer som særskilt trekkes frem, og det er positivt at regionalt samarbeid og samarbeid med nabokommuner blir vektlagt. Det er også positivt at Råde vil inkludere en arealstrategi i kommuneplanens samfunnsdel for å synliggjøre hvordan prioriteringene innen innsatsområdene vil kreve tiltak innen arealplanleggingen.

I samfunnsdelen vil det gjøres vurderinger av prognoser for befolkningsvekst. Det er viktig med sammenfall i tidshorisont for befolkningsprognoser og kommuneplan, slik at reelle behov legges til grunn for planleggingen. Fylkesplanens føringer for fordeling av befolkningsvekst i Mosseregionen bør vurderes i denne sammenheng.

Sentrumsutvikling i Karlshus nevnes særskilt, blant annet i relasjon til jernbaneutbygging, jordvern og miljøvennlig transport kombinert med befolkningsvekst. Vi er enig i at dette blir en særskilt utfordring, og fortetting med kvalitet bør vurderes som et eget tema i samfunnsdelen. Her bør bokvalitet, miljø, helse og transport sees i sammenheng, blant annet i tråd med bærekraftsmålene som ligger som overordnet føring for kommuneplanarbeidet. Lokalisering og utforming av utbyggingsområder generelt, og sentrumsutvikling spesielt, bør baseres på at flest mulig kan gå, sykle og reise kollektivt til daglige gjøremål. Kommunen åpner for utarbeidelse av egen sentrumsstrategi både for områdesenteret og de to lokalsentrene, noe som kan være et godt grep.

Kommunen uttrykker et ønske om å tiltrekke seg flere arbeidsplasser og virksomheter. Det er viktig at lokalisering av nye virksomheter og arbeidsplasser gjøres ut fra ABC-prinsippet om rett virksomhet på rett sted. Kommunen bør også på et tidlig tidspunkt vurdere behov for rekkefølgekrav som sikrer utbygging av nødvendig samfunnsinfrastruktur i forbindelse med etableringer, herunder også eventuell bruk av utbyggingsavtaler.

Kommunen åpner for at nye utbyggingsområder både for bolig, næring og offentlig tjenesteyting kan bli aktuelt i kommuneplanens arealdel. Det er viktig at bedre utnyttelse av eksisterende utbyggingsområder vurderes før nye tas inn, samt at eksisterende områder for utbygging med en ugunstig lokalisering bør vurderes tatt ut. For øvrig viser vi til nasjonale planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging, samt føringer for infrastruktur i Nasjonal transportplan 2018–2029 og Regional transportplan for Østfold.

Det er vanskelig å ta stilling til temaer for konsekvensutredningen før vi vet hvilke områder som konkret vil bli vurdert. Vi vil understreke at etablering av nødvendig infrastruktur bør

være en del av utredningen, samt hensyn til trafikksikkerhet, redusert transportbehov og overgang fra privatbil til gange, sykkel og kollektivtransport.

Kommunen angir gode metoder for medvirkning. Statens vegvesen vil medvirke i planprosessen der det er relevant, og vi forutsetter at det legges til rette for dette.

Avsluttende kommentarer

Planprogram for kommuneplanen fremstår som et gjennomarbeidet dokument og med gode føringer for planarbeidet. Vi ber om at våre innspill vurderes i forbindelse med vedtak av planprogrammet. Vi ber om å få tilsendt endelig planprogram etter vedtak og ønsker lykke til med et viktig arbeid.

Seksjon for plan og trafikk
Med hilsen

Siri Rolland
fungerende seksjonsleder

Per Inge Bjerknes

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen håndskrevne signaturer.

Kopi
Fylkesmannen i Oslo og Viken, Postboks 325, 1502 MOSS
Østfold fylkeskommune, Postboks 220, 1702 SARPSBORG

Til	Vår saksbehandler	Vår dato	Vår referanse
Råde kommune	Bjørn Bergesen	16.01.2019	2018/2884-3/314
Postboks postuttak		Tidligere dato	Tidligere referanse
1641 RÅDE		27.11.2018	18/1397-13

Høringsbrev - Rullering av kommuneplan for Råde kommune 2018 - 2030 - offentlig ettersyn av planprogram

Vi viser til høring av planprogram for samfunnsdel og arealdel til kommuneplanen for Råde. Forsvarsbygg gir uttalelse i denne type saker med det utgangspunkt å ivareta Forsvarets arealbruksinteresser.

Forsvarets virksomhet og anlegg innenfor kommunen er i det vesentligste knyttet til flystasjonen på Rygge. Langtidsplanen for Forsvaret, vedtatt av Stortinget i 2016, innebærer videreføring av Luftforsvarets ledelse og Forsvarets elektroniske krigføringsstøttesenter på Rygge. I tillegg innpasses Luftforsvarets programmeringssenter, 339 skvadron med Bell 412, forhåndslager og beredskapsfunksjon for allierte tankfly (Co-located Operating Base, COB) og beredskapsbase for blant annet Høy luftmilitær beredskap (HLB).

Forsvarets eide areal forutsettes videreført som formål Forsvaret i kommuneplanens arealdel. Nord-øst for Forsvarets areal, et stykke ut i Vansjø, anses behov for å få inntatt avgrensning av et fareområde, på tilsvarende vis som dette er inntatt i Rygge kommune. Vi ber om å få komme tilbake til dette i forbindelse med planarbeidet. I sørenden av Rygge ligger det et skytebaneanlegg. Det vil bli utarbeidet et eget støykart for dette, og som oversendes kommunen.

Støy fra flybevegelsene er synliggjort i egne støykart utarbeidet etter retningslinje T-1442, og tidligere oversendt kommunen. Forsvaret vil måtte videreutvikle virksomheten på Rygge, i tråd med overnevnte føringer. Det vil derfor være av betydning at ny støyfølsom bebyggelse ikke tillates utviklet i områder som er støyutsatt.

Vi antar at Karlshus-området vil måtte videreutvikles som det sentrale knutepunktet innen kommunen ikke minst med bakgrunn i hensynet til nasjonale føringer for areal- og transportplanlegging. Deler av området er allerede berørt av støysoner tilknyttet flyvirksomheten. Vi forutsetter at planarbeidet i nødvendig grad også vil omhandle dette.

Vi viser for øvrig til vår veileder for ivaretagelse av Forsvarets interesser i sivile arealplaner, som kan lastes ned fra Forsvarsbyggs nettsider: <https://www.forsvarsbygg.no/no/publikasjoner/arealplanlegging/>

Bjørn Bergesen
Leder arealplan
Eiendomsforvaltning

FORSVARSBYGG

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og derfor ikke signert.

Kopi til:

Forsvarsstaben Postboks 800, Postmottak 2617 LILLEHAMMER

Fylkesmannen i Oslo og Viken

Vår dato:

21.01.2019

Vår ref:

2018/1184

Deres dato:

28.11.2018

Deres ref:

18/1397-13//RAKMBA

Råde kommune

post@rade.kommune.no

Saksbehandler, innvalgstelefon

Carl Henrik Jensen, 69247049

Innspill til varslet oppstart av rullering av kommuneplan for Råde kommune 2018 -2030 og uttalelse til foreslått planprogram

Vi viser til deres brev 28.11.18, sendt til Fylkesmannen i Østfold. Fra 01.01.19 er fylkesmannsembetene Østfold, Oslo og Akershus og Buskerud slått sammen til Fylkesmannen i Oslo og Viken. Viser også til telefonsamtale 18.01.19, med aksept for utsatt innspillsfrist til 21.01.19.

Det fremgår av varselet at hovedformålet planarbeidet er å lage et styringsdokument som har fokus på Råde kommunens utvikling i årene fremover. Det er også et mål å få en godt forankret og anvendelig kommuneplan. I planprosessen vil det derfor legges til rette for en bred medvirkning fra både politikere, lag og foreninger, innbyggerne, næringslivet, nasjonale og regionale myndigheter og kommuneadministrasjonen.

Fylkesmannen er fagmyndighet innen landbruk, miljøvern, helse og samfunnssikkerhet, og skal se til at barn og unges interesser blir ivaretatt i planleggingen. Fylkesmannen skal arbeide for at Stortingets og regjeringens vedtak, mål og retningslinjer innen våre ansvarsområder blir fulgt opp i kommunale planer. Fylkesmannens hovedfokus i høringsprosessen er å ivareta nasjonale og vesentlige regionale interesser i planleggingen. Kommunen har ansvaret for at plan- og bygningslovens formelle krav til innhold og planprosess oppfylles i planarbeidet.

Fremhevede føringer for kommunens arealplanlegging

Kommuneplanen skal ivareta både kommunale, regionale og nasjonale mål, interesser og oppgaver, jf. plan- og bygningsloven § 11-1.

Det er gitt flere nye/reviderte nasjonale og regionale føringer siden gjeldende kommuneplans arealdel ble vedtatt i 2011. Regjeringen har 12.06.15 vedtatt nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging. Det er gitt forventninger under overskriftene *Gode og effektive planprosesser*, *Bærekraftig areal- og samfunnsutvikling* og *Attraktive og klimavennlige by- og tettstedsområder*. Det skal komme nye nasjonale forventninger før sommeren, jf. plan- og bygningsloven § 6-1.

Det er fastsatt statlige planretningslinjer for samordnet bolig- areal- og transportplanlegging (26.09.14). Målsettingen er blant annet utvikling av bærekraftige tettsteder, legge til rette for verdiskaping og næringsutvikling, og fremme helse, miljø og livskvalitet. Utbyggingsmønsteret og

E-postadresse:
fmovepost@fylkesmannen.no
Sikker melding:
www.fylkesmannen.no/melding

Postadresse:
Pb 325
1502 Moss

Besøksadresse:
Moss: Vogts gate 17
Drammen: Grønland 32
Oslo: Tordenskiolds gate 12

Telefon: 69 24 70 00
www.fylkesmannen.no/ov
Org.nr. 974 761 319

transportsystemet bør fremme utvikling av kompakte tettsteder for å redusere transportbehovet og legge til rette for klima- og miljøvennlige transportformer.

Klimaloven, som trådte i kraft 01.01.18, fastsetter mål om at Norges utslipp av klimagasser skal være redusert med minst 40 % i 2030. I 2050 skal vi være et lavutslippssamfunn. Kommunenes arealplanlegging er viktig for denne måloppnåelsen.

Det ble 28.09.18 fastsatt statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning. Under punkt 4.3 i retningslinjene fremheves blant annet at når konsekvensene av klimaendringene vurderes, skal høye alternativer fra nasjonale klimaframskrivninger legges til grunn. Klimaprofilene er en viktig del av kunnskapsgrunnlaget. Det fremgår videre at kommuneplanens areadel må brukes aktivt for å oppnå en samlet arealdisponering som ivaretar hensynet til et klima i endring. I planprogrammet skal det gjøres en vurdering av om hensynet til et endret klima innebærer behov for oppheving eller revisjon av gjeldende reguleringsplaner.

Det er videre verdt å merke seg at naturbaserte løsninger skal være hovedprioritet for håndtering av overvann/flom. Bevaring, restaurering og etablering av våtmarker, myrer, bekker og dammer bør vurderes.

Regjeringen har laget en nasjonal jordvernstrategi, som ble behandlet av Stortinget 08.12.15. Målet for årlig omdisponering ble skjerpet til 4000 dekar mot 2020. Det gis også tydelige signaler om at jordvernet må praktiseres strengt, og at alle forvaltningsnivåer har ansvar for å bevare dyrka mark. I Østfold er fylkesplanen nylig vedtatt, med delmål om at den årlige omdisponeringen av dyrket mark i Østfold skal reduseres til et absolutt minimum. Med unntak av nødvendig infrastruktur skal ikke utbygging skje på dyrka mark.

I tillegg til disse kommer eksempelvis føringer om strandsonen langs sjø og vassdrag, folkehelse, hensyn til barn og unge, støy, luftkvalitet, naturmangfold m.m.

Innspill til rullering av arealdelen

Vi vil anbefale kommunen å fortsette å bygge oppunder Karlshus som kommunens sentrumsområde, med styrket tilgang til kollektivtilbud, tjenester, service- og handelstilbud. Vi ser det videre som viktig at rett virksomhet kommer på rett plass, ut fra ABC-prinsippet angitt i fylkesplanen.

Vi stiller spørsmålstegn ved varslingsens åpne punkt som inviterer til forslag til endret arealbruk, uten nærmere angitte føringer. Vi mener kommunene bør unngå å invitere til innspill om arealbruk som er i strid med ønskede mål. Vi mener dette bidrar til mer ressurskrevende planprosesser, unødige utredninger og økt konfliktnivå.

Kommunen bør tidlig kunne sortere ut eventuelle innspill som opplagt strider med angitte lokale målsettinger, og som strider med regionale og nasjonale interesser.

I henhold til forskrift om konsekvensutredninger § 15 skal høringsinstanser ved høring av planprogram varsle eventuell konflikt med nasjonale eller viktige regionale interesser. Det er vanskelig ut fra foreslått planprogram å vurdere eventuell konflikt med nasjonale eller viktige regionale hensyn. Dette vil avhenge av balanseringen mellom de ulike målsettingene i planen.

Samordnet areal- og transportplanlegging – fortetting med kvalitet

Potensialet for fortetting og transformasjon av bolig- og næringsområder bør kartlegges, jf. også statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging punkt 5.3. Gjeldende arealdel bør gjennomgå og utbyggingsmuligheter i strid med målsettingene bør fjernes. Dette gjelder generelt, men kanskje særlig for jordvern og areal- og transporthensyn. Det må dokumenteres et behov dersom det legges ut nye utbyggingsområder.

Det er nødvendig å sikre en boligutbygging som er mer arealeffektiv enn den historiske utbyggingen av eneboligfelter. En økning i andel eldre innbyggere i kommunen mener vi forsterker et behov for sentrumsnære boliger og reduserer behovet for å legge til rette for mer fjerntliggende eneboligutbygging. Ved intern flytting i kommunen kan eneboliger bli frigjort for nye innbyggere. Utbyggingsmønsteret må også vurderes ut fra hvilket bidrag det gir til klimagassutslipp fra transportsektoren.

Når kommunene i større grad skal fortette og transformere arealer innenfor allerede bebygde soner stiller det samtidig større krav til planleggingen for å sikre nødvendig bokvalitet. Vi vil blant annet vise til retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging (T-1442). I den grad kommunen ønsker å fravike anbefalte grenseverdier skal kommunen angi avvikssoner, som kan være i sentrumsområder og ved kollektivknutepunkter. Det skal i disse områdene stilles krav til utbyggingen, jf. retningslinjens punkt 3.2.1 om «avvikssoner». Vi ber kommunen følge opp T-1442, slik at senere reguleringsplaner og byggesaker får tydelige føringer fra kommuneplanens arealdel. Det bør også vurderes å kartlegge/avsette «stille soner». Støy må også ses i sammenheng med luftkvalitet, jf. retningslinje for behandling av luftkvalitet i arealplanlegging (T-1520).

Det vil også være viktig å sikre gode utearealer og lekearealer, jf. også rikspolitiske retningslinjer for barn og planlegging. Flere studier har dessuten vist at avstand fra bolig til tur- og rekreasjonsområder har stor betydning for aktivitetsnivået. Skal friluftsområder brukes aktivt må disse finnes innenfor en avstand på 50–1000 meter fra der folk bor. Det vil således være viktig å sikre en grønnstruktur inn i de bebygde områdene. Vi viser til Meld. St. 18 (2015-2016) *Friluftsliv – Natur som kilde til helse og livskvalitet* for ytterligere føringer og eksempler. Det bør således sikres en sammenhengende grønnstruktur, også inn i den bebygde sonen. Ivaretagelse og opparbeidelse av grønnstruktur bør ses i sammenheng med verdifullt naturmangfold og klimatilpasning. Det bør vurderes krav til blågrønn struktur ved utbygging/transformasjon av områder.

Kommunen må planlegge boområder som legger til rette for mennesker i ulike livsfaser og med ulik sosial bakgrunn og kapital. For å sikre bærekraft og inkludering er det vesentlig at hele befolkningen høres og hensyntas. Arealer må planlegges og disponeres på en slik måte at det kan virke forbyggende med tanke på utenforskap for sårbare barn, unge og eldre. Kommunen bør skaffe til veie tilstrekkelig data, sammenstille ulike datakilder og analysere utviklingstrekk og påvirkningsfaktorer for utenforskap og ulikheter i folkehelse. Analysefaglig kompetanse er nødvendig for å sikre et godt grunnlag for viktige beslutninger i kommunens planarbeid.

Vi anbefaler Helsedirektoratets nettsider for informasjon om folkehelse og planlegging. Videre vil vi peke på behovet for å skape et mer aldersvennlig samfunn og finne nye og innovative løsninger på de kvalitative utfordringer knyttet til aktivitet og fellesskap, jf. blant annet Meld. St. 15 (2017-2018) *Leve hele livet*. Det er viktige med et folkehelsefokus også for den aldrende delen av befolkningen, jf. NIBR-rapport 2017:16.

Vi viser videre til Nasjonal strategi boligsosialt arbeid (2014-2020) *Bolig for velferd* og anbefaler www.veiviseren.no.

Kommunen må gjennom arealdel og senere reguleringsplaner bidra til «rett virksomhet på rett plass» ut fra ABC-prinsippet angitt i fylkesplanen.

Sjø, vassdrag og naturmangfold

Vi mener det meste av 100m-beltet langs sjøen må få ligge med byggeforbud, jf. plan- og bygningsloven § 1-8 andre ledd og statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen. En byggegrense nærmere vannet bør kun være unntaksvis og må vurderes konkret ut fra utbyggingsbehov i tettstedsområder. Eventuell utbygging bak 100m-beltet langs sjøen bør skje i eksisterende utbyggingsområder, slik at de mer ubebygde strekningene langs fjorden ivaretas. Vi er videre opptatt av at sjøarealene planlegges slik at blant annet kartlagte naturverdier og viktige friluftsinteresser ivaretas.

Kommunen må også sikre et byggeforbud langs vann og vassdrag. Dette bør i utgangspunktet settes til 100 meter.

Vi vil også oppfordre kommunen til aktivt å bruke kommuneplanen for å ivareta og videreutvikle det verdifulle naturmangfoldet som finnes i kommunen.

Samfunnssikkerhet og klimatilpasning

Grønnstrukturen bør også ses i sammenheng med behovet for klimatilpasning, for blant annet å håndtere et framtidig klima med mer overvann etter perioder med mer intens nedbør. Vi anbefaler DSBs veileder *Samfunnssikkerhet i kommunens arealplanlegging* (2017). Områder må vurderes ut fra sikkerhetshensyn, for eksempel overvann, grunnforhold, fare for ulykker eller annen fare. Det er viktig å forebygge risiko for tap av liv, skade på helse, miljø og viktig infrastruktur samt sikre materielle verdier. Det er krav om risiko- og sårbarhetsanalyser ved utarbeidelse av planer for utbygging, jf. plan- og bygningsloven § 4-3.

Vurdering av grunnforhold og områdestabilitet er viktig, jf. TEK 17 § 7-3 med veiledning.

Vi viser også til NVEs retningslinjer og veiledere om tematikken, blant annet 2/2011

Flom- og skredfare i arealplaner og 7/2014 Sikkerhet mot kvikkleireskred.

Håndtering av overvann og flommer blir stadig mer aktuelt. Vi anbefaler nettsiden

www.klimatilpasning.no og DSBs veileder Klimahjelpen.

Uttalelse til foreslått planprogram

Vi savner i planprogrammet vurderinger av hvordan nasjonale, regionale og lokale føringer skal anvendes og gi rammer for planarbeidet som skal settes i gang, jf. også ovennevnte merknad til varslingens åpne invitasjon til innspill om arealendringer. Det bør også vurderes om man kan tydeliggjøre planprogrammets funksjon som utredningsprogram.

Nye utbyggingsområder, endret utbyggingsformål, åpning for spredt bebyggelse i LNF-områder, båndlegging etter plan- og bygningsloven § 11-8 d) og visse endringer i de utfyllende bestemmelsene utløser krav til konsekvensutredning av arealdelen, jf. Kommunal- og moderniseringsdepartementets veiledningsnotat *Konsekvensutredninger for planer etter plan- og bygningsloven* (juli 2017).

Vi minner om at kommunen i saksframlegget til fastsetting av planprogrammet skal redegjøre for høringsuttalelsene og hvordan disse er vurdert og ivaretatt i planprogrammet.

Det fremgår av veilederen til konsekvensutredning av kommuneplanens arealdel at
«Utredning av alternativer bør stå sentralt i kommuneplanens arealdel. Med «alternativer» menes her både alternative løsninger for overordnet utbyggingsmønster og alternative konkrete utbyggingsforslag. I tråd med dette bør konsekvensutredning av kommuneplanens arealdel fokusere på hvordan viktige miljø- og samfunnshensyn påvirkes av alternative strategiske valg som er oppe i planarbeidet.»

KU-forskriften krever en beskrivelse av virkningene både av de enkelte utbyggingsområdene, hver for seg, og av de samlede arealbruksendringene i planen. Kravet om en samlet vurdering innebærer et overordnet nivå der langsiktighet og helhet bør stå sentralt.»

Vi viser til retningslinje for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging punkt 5.1-5.4. Vi ber kommunen gjennomgå planprogrammet for å avklare om disse føringene i nødvendig grad er dekket.

Tilsvarende gjelder statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning punkt 4.3.

Vi vil videre anbefale at det synliggjøres noen konsekvenser av ulike forslag til utbygging/fortetting. Det bør vurderes å gjøre enkle klimautslippsberegninger for ulike forslag til utbygging. Se <http://www.miljokommune.no/Temaoversikt/Klima/Klima--og-energiplanlegging/Beregne-effekt-av-tiltak/SAmordnet-bolig--areal--og-transportplanlegging---beregne-effekt/> for mer informasjon om beregning av utslipp.

Planprogrammet er forholdsvis kort og oversiktlig. Det bør likevel vurderes å bruke kapittel/punkt-inndeling for lettere å kunne henvise til planprogrammet senere i prosessen.

Nedenfor følger noen kommentarer til konkrete deler av foreslått planprogram.

Internasjonale og nasjonale forventninger

I tillegg til en henvisning til Parisavtalen bør det også kunne vises til klimaloven, hvor Norges mål for å redusere klimagassutslipp fremgår.

Vi mener de statlige planretningslinjene/rikspolitiske retningslinjene bør fremgå spesifikt i planprogrammet. Dette gjelder da:

- statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning (2018)
- statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging (2014)
- statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen (2011)
- rikspolitiske retningslinjer for å styrke barn og unges interesser i planleggingen (1995)
- rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag (1994)

Det bør også tas høyde for at det kommer nye nasjonale forventninger til kommunal og regional planlegging før sommeren.

Samfunnsutfordringer

Oppdaterte levekårsdata kommer ikke tydelig frem i planprogrammet. Oversikt over helse- og helsetilstand i befolkningen fremgår som et prikkpunkt under overskriften «Utredningsbehov» på side 11. Råde kommunes egen vurdering av oversiktsarbeidet jf. § 5 i Folkehelseloven 2015/2016

viser at kommunen har utarbeidet oversiktsdokument, og at oversikten vil inngå som en del av arbeidet med neste planstrategi. Denne oversiktsoppgaven inngår som en del av kommunens helhetlige folkehelseansvar, og omfattes dermed av de generelle kravene til kommunens styringssystem for oppfølging av folkehelseloven, jf. § 30 om internkontroll.

Utover dette fremgår det svært lite om helse- og omsorgsutfordringer i kommunen og/eller planer/tiltak på dette området. Vi vil peke på behovene for å kartlegge/analysere og for å kunne ha målretta planer/tiltak innen omsorgssektoren. Ikke minst med hensyn til demografiske utvikling og folkehelseprofil.

Planprogrammet omtaler ingen utfordringer når det gjelder kompetanse eller andre ressursbehov sett i lys av samhandlingsreformen. Vi vil peke på behovet for strategisk kompetanseledelse, slik det beskrives i Omsorgsplan 2020. Vi viser også til konkrete mål som beskrives i Demensplan 2020.

Etablering av tverrfaglig team/koordinator som bistår i utredning og legger til rette for at oppfølging i hjemmet tilbys etter demensdiagnose er satt er en sterk faglig anbefaling, jf. *Nasjonal faglig retningslinje for demens* (retningslinjen finner du her: <https://helsedirektoratet.no/demens>). Fylkesmannen er kjent med at Råde kommune mangler en slik kompetanse/organisering.

Vi viser ellers til strategi for et aldersvennlig samfunn (fra Meld. St. 15 (2017-18) *Leve hele livet*) (<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-15-20172018/id2599850/sec4?q=Livsglede>) og betydningen av å legge til rette for en aldrende befolkning i et bærekraftsperspektiv. Det samme gjelder utfordringer og medvirkning innen folkehelse, rus og psykisk helse. Fylkesmannen vil konkret vise til Opptrappingsplanen for rus og psykisk helse i tillegg til Omsorgsplan 2020 og eldrereformen *Leve hele livet*.

Inkludering, forebygging av ensomhet og utenforskap antas å være en utfordring også i Råde kommune. Fylkesmannen vil anmode om at slike utfordringer analyseres, slik at endringer og nye tiltak i planperioden gis muligheter gjennom nye ressurser, noe som innebærer at det avsettes tilstrekkelig med ressurser i økonomiplanen.

Forebyggende helsearbeid har stor betydning for alle områder. Vil her nevne at tilskuddsordningen «styring og utvikling av helsestasjons- og skolehelsetjenesten» er utlyst, som hadde søknadsfrist 14.1.19. Nytt i regelverket er at søknader fra kommuner som tilbyr praksisplasser til helsesykepleiere og jordmor under utdanning, vil bli prioritert. Tidligere søknader fra kommuner som har benyttet de frie midlene til helsestasjons- og skolehelsetjenesten og/eller som har betydelige levekårsutfordringer, videreføres.

Medvirkning

Det fremgår av planprogrammet at det vil satses på bred medvirkning. Det fremgår konkret at barn og unge og næringslivet skal inviteres inn i prosessen, noe som er positivt. Vi vil peke på at sentrale aktører som kommunale brukerråd, som eldreråd og råd for mennesker med funksjonsnedsettelse, ikke nevnes. Vi vil også peke på at interesseorganisasjoner og enkeltpersoner som kan påvirke med blick for eldre heller ikke nevnes i planprogrammet. Av planstrategien fremkommer det at Råde har et rikt foreningsliv. Vi antar at disse vil inviteres med i medvirkningsprosessen.

Kommunen bør vurdere å bruke regionalt planmøte underveis i prosessen, før planforslaget sendes på høring. Det er et nasjonalt mål å få effektive planprosesser og at eventuelle konflikter løses tidlig uten bruk av innsigelser.

Vi anbefaler nettsidene www.planlegging.no, www.miljøkommune.no og www.miljøstatus.no. Vi vil komme tilbake til saken når planforslaget sendes på høring, og vurdere in de nasjonale og regionale hensynene er fulgt opp. Vi ber kommunen ta kontakt dersom noe er uklart.

Med hilsen

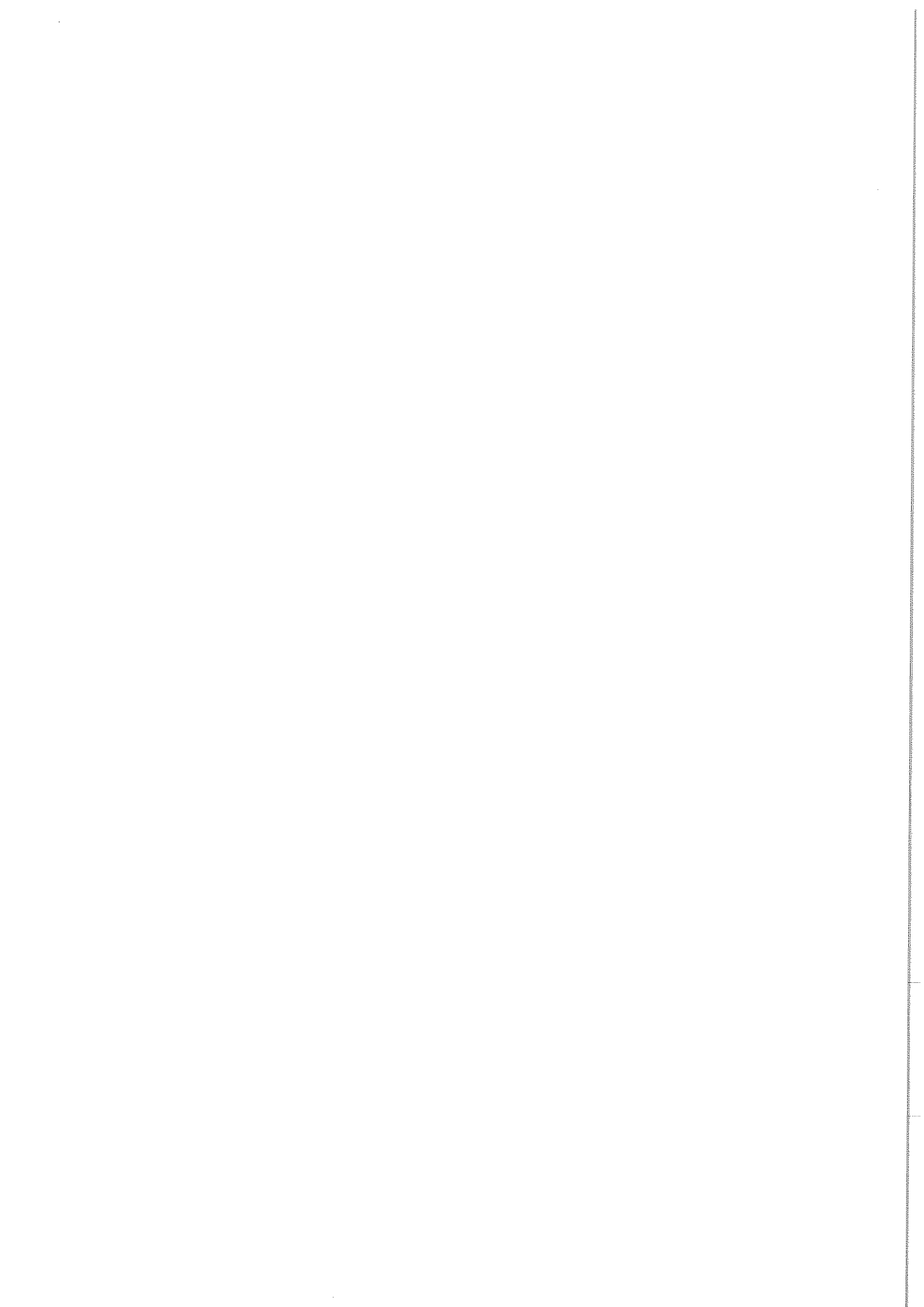
Eli Kristin Nordsiden (e.f.)
seksjonssjef

Carl Henrik Jensen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur

Medsaksbehandler: Solveig Hagelskjær

Kopi til:
Østfold fylkeskommune   e-post
Statens vegvesen Region øst   e-post

Til: se liste

Deres referanse
18/1397-13

Vår referanse
2018/20322-2-18242/2019-ADRSTJ

Klassering
141

Dato
25.01.2019

**Svar fra Fredrikstad kommune - Rullering av kommuneplan for Råde kommune
2018 - 2030 - offentlig ettersyn av planprogram**

Hei, bekrefter mottak av varsel om oppstart og forslag til planprogram for rullering av kommuneplan for Råde kommune.

Høringsfristen var satt til 18.01.19, beklager sent svar.

Fredrikstad kommune har ingen merknader til oversendte dokumenter. Planprogram for kommuneplanens arealdel tas til orientering. Fredrikstad kommune ser fram til å følge en videre prosessen.

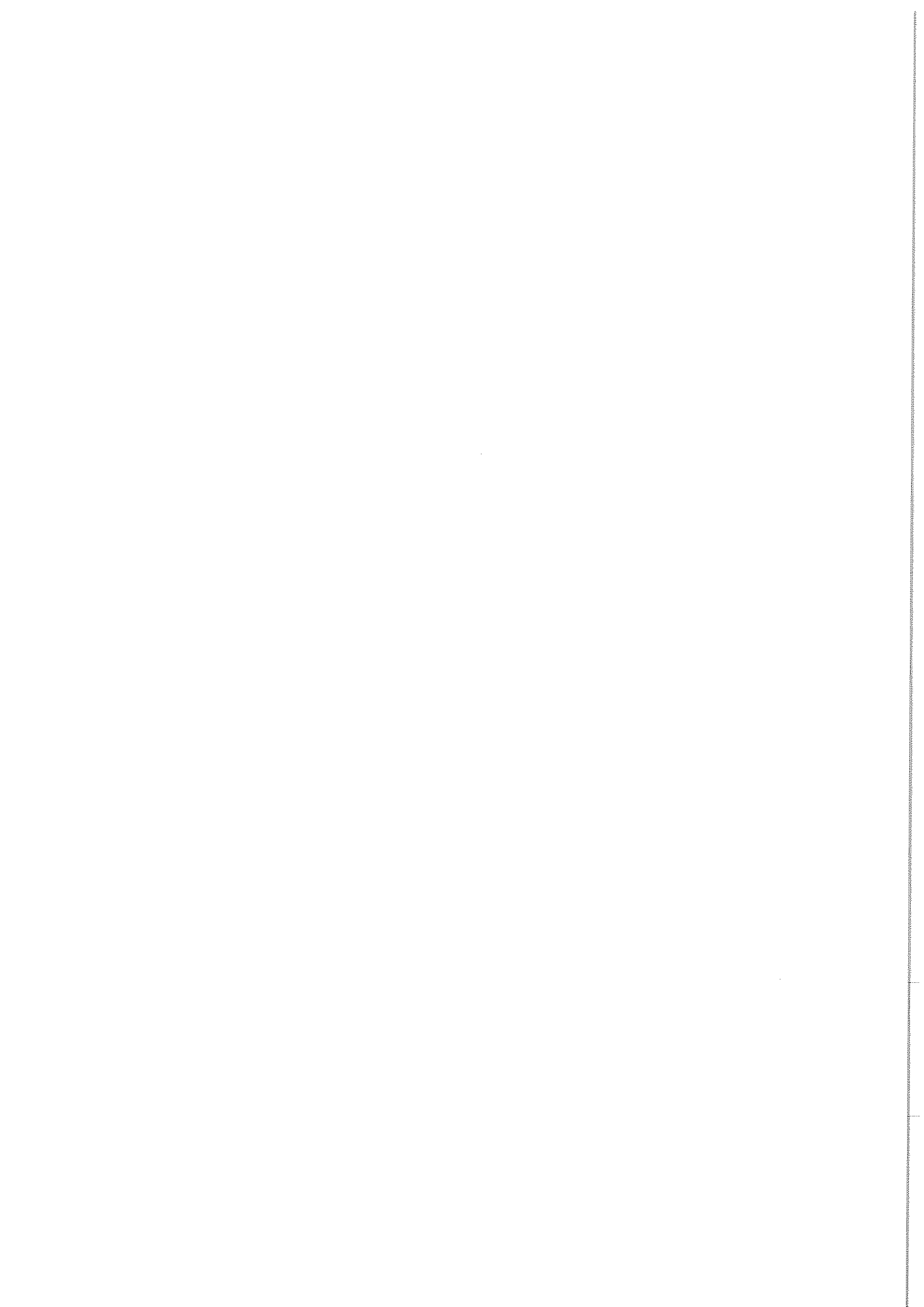
Med hilsen

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur

Adrian Stjern
Arealplanlegger

Likelydende brev er sendt til:

RÅDE KOMMUNE v/Kine Marie Bangsund Skråtorpveien 2A 1640 RÅDE

Råde kommune
Skråtorpveien 2 a
1640 Råde

Deres ref.: 18/1397

Vår ref.: 353/18 KJ

18.01.2019

Kommuneplan. Kommentarer til planprogram

Vi viser til brev av 27.11.2018 vedr. forslag til planprogram i forbindelse med ny kommuneplan for Råde kommune. Oslofjordens Friluftsråd (OF) støtter opp om forslaget. Vi har følgende tilleggskommentarer:

Folkehelse - viktig med god fokus på folkehelse og fysisk aktivitet

For å forebygge dårlig helse og helseplager må man ha et folkehelseperspektiv i alle deler av kommuneplanarbeidet. Det er da viktig å se sammenhengen mellom fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv på den ene siden og forebyggende helsevern, trivsel og livskvalitet på den annen. Forskningsbaserte erfaringer viser at mindre kostnadskrevende tiltak til friluftsliv og fysisk aktivitet bedrer helsetilstanden i befolkningen vel så meget som satsing på kostnadskrevende, reparerende helsevern.

Kunnskap om betydningen av fysisk miljø for å utjevne sosiale helseforskjeller er viktig. OF er opptatt av at det finnes lavterskeltilbud som er viktig ifht en stor passiv gruppe som har problemer med å motivere seg selv til fysisk aktivitet. OF har også gode erfaringer med at friluftslivet kan virke sosialt integrerende og tilfriskende. For mange er terskelen for å delta i friluftaktiviteter lavere enn i idretten. Tilbakemeldinger går på at det er behov for organiserte stimulerings tiltak, f. eks fellesturer for eldre, funksjonshemmede eller innvandrergupper. Vi nevner i denne sammenheng den ressursen frivillige organisasjoner ofte er for å stimulere og aktivisere det som ellers er passive grupper – slik som eldre og psykisk og fysisk syke. OF har i samarbeid med flere kommuner og frisklivsentraler gjennomført aktivisering av disse gruppene med bl.a. vandringer bl.a. på kyststi. Det er med denne bakgrunn positivt at Råde kommune prioriterer og gjennomfører påbegynt arbeid med egen plan for folkehelse og kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet (jf. planprogrammets kap. 4.2 -4.3) i inneværende planperiode.

Marin forsøpling

Marin forsøpling er et globalt problem som stadig vokser i omfang og som i stor grad opptar friluftslivsbrukerne. Avfall på avveie i våre hav og fjorder har sin opprinnelse fra mange ulike menneskelige aktiviteter, og det marine søppelet føres med havstrømmene på tvers av landegrenser. Konsekvensene av det marine søppelet har en rekke uheldige konsekvenser for både helse og miljø. Oppgaven med å rydde strendene for plast og annet avfall er nødvendig og viktig tiltak som engasjerer. Oslofjorden og Skagerrak får både avfall som kommer langveisfra og fra nærmiljøene. Skjærgårdstjenesten spiller en avgjørende rolle i strandryddingen, bl.a. med transport av avfallet fra holmer og skjær. Oslofjordens Friluftsråd har også engasjert seg i flere prosjekter knyttet til marin forsøpling og foruten flere

Adresse:
Gml. Drammensvei 203
1337 Sandvika

Telefon:
67 55 49 90
Nettside:
oslofjorden.org

E-post:
oslofif@online.no
Org.nummer:
971 454 415

Bankkonto:
7878 06 09566

strandryddingsaksjoner og kartleggingsprosjekter har vi bl.a. utarbeidet egne undervisningsopplegg for skoler knyttet til temaet. Det er derfor positivt og viktig at kommunen i planstrategien omtaler plastforurensning og i denne sammenheng er en aktiv part i et INTERREG-prosjekt, jf omtale i kap. 3.5.

Areal og miljø

OF ønsker å rose Råde kommune for viktig gjennomført arbeid med kartlegging og verdisetting av friluftslivsområder i kommunene, jf omtale i kap. 3.4. God dokumentasjon bidrar blant annet til å:

- skape forutsigbarhet i arealplanleggingen
- unngå bit-for-bit utbygging og fragmentering
- gi grunnlag for å sikre, forbedre og videreutvikle friluftslivets "infrastruktur"
- gi grunnlag for utarbeiding av planer for grønnstruktur, marka ol., herunder sti- og løypeplaner
- gi grunnlag for søknad om spillemidler og sikringsmidler

OF erfarer også at dette er en type data som er etterspurt blant private utbyggere, med tanke å ivareta viktige friluftsinnteresser i tilknytning til privat reguleringsplanarbeid og som også kan bidra til at private planprosesser kan gå kjappere når utbyggere kjenner til allerede kartlagte friluftsinnteresser de må ta hensyn til. Østfold fylkeskommune har, som det framgår, gjennom et prosjekt fremmet kartlegging og verdisetting av friluftslivsområder i kommunene i Østfold og også bistått økonomisk til dette arbeidet. OF har også vært engasjert av fylkeskommunen og vi har vært ute i flere kommuner, bl.a. i Råde og orientert og fulgt arbeidet underveis.

OF ønsker lykke til med det videre planprogramarbeidet!

Med hilsen
Oslofjordens Friluftsråd

Rune Svensson
direktør

Sigh

Kjetil Johannessen
seniorrådgiver

Sigh

Kopi:

Østfold Fylkeskommune
Fylkesmannen i Østfold, miljøvernadv.
OF's rådsmedlemmer i Råde
FNF Østfold

Karlshus 05.02.2019

Råde kommune
Skråtorpveien 2 A
1640 Råde

Høringsuttalelse vedr. forslag til planprogram for rullering av kommuneplan for Råde kommune 2018-2030

Samarbeidsutvalget for virksomhet Karlshus (som omfatter foreldre og ansatte i Klokkegården barnehage og Karlshus skole) har mottatt høring av planprogram for kommuneplan for Råde kommune 2018-2030 og takker for muligheten til å la seg høre i denne saken.

Utvalgets innspill omhandler både kommunal planstrategi, samfunnsdelens satsingsområder, arealdelen, samt medvirkning.

Innspill til kommuneplanens samfunnsdel

For samfunnsdelen beskriver planprogrammet en intensjon om å oppdatere og vurdere nye satsningsområder, samt å utarbeide gode strategier som ivaretar kommunens visjon. Visjonen for Råde skal ligge til grunn for arbeidet og sier at: «I 2037 er Råde kjent som bygda med det store hjertet og «Østfolds matfat», knutepunktet som **tilbyr barn en trygg og god oppvekst i nærhet til naturen** (vår utheving)».

Sett i lys av at visjonen fremhever gode oppvekstsvilkår for barn, så etterlyser vi et enda tydeligere fokus på dette i samfunnsdelens satsingsområder, dersom disse skal kunne bidra til å ivareta kommunens visjon. Vi utfordrer derfor kommunen til å spesielt se nærmere på satsingsområdet *levestandard og folkehelse*, og vurdere hvorvidt de prioriterte områdene som er omtalt der i tilstrekkelig grad bidrar til å ivareta visjonen om å tilby barn en trygg og god oppvekst i nærhet til naturen.

Vi ønsker også at kommunen vurderer å ha et eget satsningsområde som eksplisitt omhandler barn og unge. Selv om dette til en viss grad er ivaretatt gjennom *levestandard og folkehelse*, så mener vi at et eget satsningsområde for barn og unge, eller oppvekstsvilkår, henger tydeligere sammen med kommunens visjon og sikrer at visjonen fungerer som en rød tråd i planarbeidet.

Vi forstår selvsagt at det i det forestående planarbeidet skal utarbeides mål og strategier knyttet til det enkelte satsingsområde, og at barn og unges oppvekstsvilkår vil kunne ivaretas der, men vi er samtidig opptatt av at satsingsområdene skal gi gode og dekkende beskrivelser av utfordringer og prioriterte oppgaver som senere kan følges opp når det skal utarbeides tiltak og tildeles ressurser.

Innspill til kommuneplanens arealdel

Også i kommuneplanens arealdel mener vi at fokuset på barn og unge kunne vært enda mer eksplisitt, både for å ivareta kommunens visjon og med tanke på de nasjonale forventningene og føringene om å ivareta barns interesser i planarbeid.

Å planlegge for et samfunn der trygge oppvekstmiljø har gode møtesteder, muligheter for lek, og aktivitetsfremmende omgivelser er noe av det viktigste vi kan gjøre. Barns hverdag blir mer og mer stillesittende og manglende fysisk aktivitet gir uheldige konsekvenser for stadig flere barn og unges helse. Å skape omgivelser som gir rom for fantasibasert lek, samvær og fysisk utfoldelse blir derfor stadig viktigere.

Vi synes det er viktig at planleggere og politikere har kunnskap om hvordan barn og unge bruker og beveger seg i nærmiljøet, og synes derfor det er gledelig at *nærmiljø og barn og unges oppvekstsvilkår* er blant temaene som skal utredes i arbeidet, slik kommunen også er pålagt. Vi håper at utredningen vil bidra til at kommunen finner gode og relevante mål og tiltak.

Det fremgår av planprogrammet at arealdelen skal vurdere hvordan arealene bør disponeres for å kunne løse oppgaver og behov som avklares i samfunnsdelen, og ved å fremheve barn og unge både i samfunnsdelen og arealdelen vil det kunne bli en tydelig kobling mellom delene og mot kommunens visjon.

Innspill til kommunal planstrategi

Det fremgår av planprogrammet at i henhold til den kommunale planstrategien, vedtatt i 2016, skal enkelte tema- og sektorplaner rulleres samtidig med den forestående kommuneplanprosessen, herunder barnehageplanen, trafikksikkerhetsplanen og plan for folkehelse.

Så vidt vi forstår kan det ikke fremmes innsigelser mot den kommunale planstrategien på det nåværende tidspunkt. Vi ønsker likevel å spille inn, både til den forestående rulleringen av temaplaner og til neste utarbeidelse av kommunal planstrategi, at kommunen bør ha en mer helhetlig tilnærming til barns oppvekstsvilkår, for å unngå at dette blir for fragmentert.

En slik satsning kan fremheves eksempelvis gjennom en egen temaplan for barn og unge, som omhandler flere aspekter ved barns oppvekstsvilkår og som skal bidra til å sikre at man ser dette i sammenheng. Formålet med en egen temaplan for barn og unge vil være å sikre og skape gode oppvekstsvilkår og nærmiljø for barn og unge. Forslaget om en temaplan henger sammen med vårt ønske om et eget satsingsområde for barn og unge i kommuneplanens samfunnsdel, og temaplanen skal bidra til at målene i kommuneplanens samfunnsdel blir oppfylt.

En temaplan om barn og unge vil kunne omfatte oppvekstsvilkårene for barn og unge fra 0 til 18 år. Planen vil eksempelvis kunne ta for seg ulike sider ved oppveksten, helt fra det første møtet på helsestasjonen og til man er ferdig som elev i videregående skole. Dette innbefatter ikke bare de kjernetilbud som kommunen tilbyr i dag, men en oversikt over og en beskrivelse av alle tilbud og tjenester kommunen mener er viktig for å kunne tilby barn i Råde en trygg og god oppvekst i nærhet til naturen.

Ved å utheve barn og unge, både i samfunnsdelen, arealdelen og planstrategien, mener vi at man bidrar til at kommunens visjon blir en tydeligere rød tråd i planarbeidet og at kommunen

enda tydeligere ivaretar formålsparagrafen i plan- og bygningsloven om hensynet til barn og unges oppvekstvilkår.

Innspill til medvirkning

Det er gledelig at kommunen satser på en bred medvirkning gjennom ulike arenaer og metoder i arbeidet med ny kommuneplan, men dette forutsetter at det legges opp til prosesser som bidrar til reell medvirkning.

Kommunen har som kjent et særlig ansvar for å sikre aktiv medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging, herunder barn og unge. Vi mener derfor at det er viktig at planprosessen blir organisert slik at barn som berørt part blir hørt, både gjennom foreldre/foresatte og at ulike grupper av barn og unge selv gis anledning til å delta. Vi viser for øvrig til Miljøverndepartementets [temaveileder for barn og unge og planlegging etter plan- og bygningsloven](#) som gir mange gode eksempler på nettopp dette.

Terskelen for å sette seg inn i og forstå planarbeidet kan være høy for mange, både fordi det kan være ukjente saksfelt og at det ofte benyttes et fremmedgjørende språk. For å sikre reell medvirkning fra både barn selv og foreldre/foresatte er det viktig at Råde kommunen i den forestående planprosessen har et bevisst forhold til hvordan dette arbeidet kommuniseres til parter man ønsker at skal medvirke i planprosessen, og at man involverer på riktig tidspunkt. Dersom mottakerne verken forstår betydningen av, eller innholdet i, det man blir invitert til å medvirke til, så er det lite sannsynlig at man får gode bidrag. Dette er også en forutsetning for å kunne etterleve kommunens samhandlingsstrategi, der alle skal ha mulighet til å bruke sine ressurser i likeverdig samhandling.

Det er forøvrig viktig at ledere og nøkkelpersoner i kommunens virksomheter er kjent med prosessen i det pågående kommuneplanarbeidet og kan bidra til å bringe frem synspunkter fra barn, unge og foreldre/foresatte i det pågående planarbeidet.

Samarbeidsutvalget for virksomhet Karlshus ser frem det forestående arbeidet med rullering av kommuneplanen og ønsker å bidra konstruktivt.

På vegne av foreldre og ansatte i Klokkergården barnehage og ved Karlshus skole,

Pia Marie Andersen, ansattrepresentant Klokkergården barnehage

Karianne Huseby Kraft, ansattrepresentant Klokkergården barnehage

Trine Roos, foreldrerepresentant Klokkergården barnehage

Hedvig Bergem, foreldrerepresentant Klokkergården barnehage

Monica Vinje, foreldrerepresentant Karlshus skole

Marius Olsen, ansattrepresentant Karlshus skole

Thoril Bjerke Andreassen, ansattrepresentant Karlshus skole

C1

Fra: Per Kristian Andreassen <pkandreassen@gmail.com>
Sendt: 17. januar 2019 21:52
Til: Postmottak Råde kommune
Kopi: Kine Marie Bangsund
Emne: Innspill til kommuneplan og trafikksikkerhetsplan
Vedlegg: Innspill til trafikksikkerhetsplan.pdf

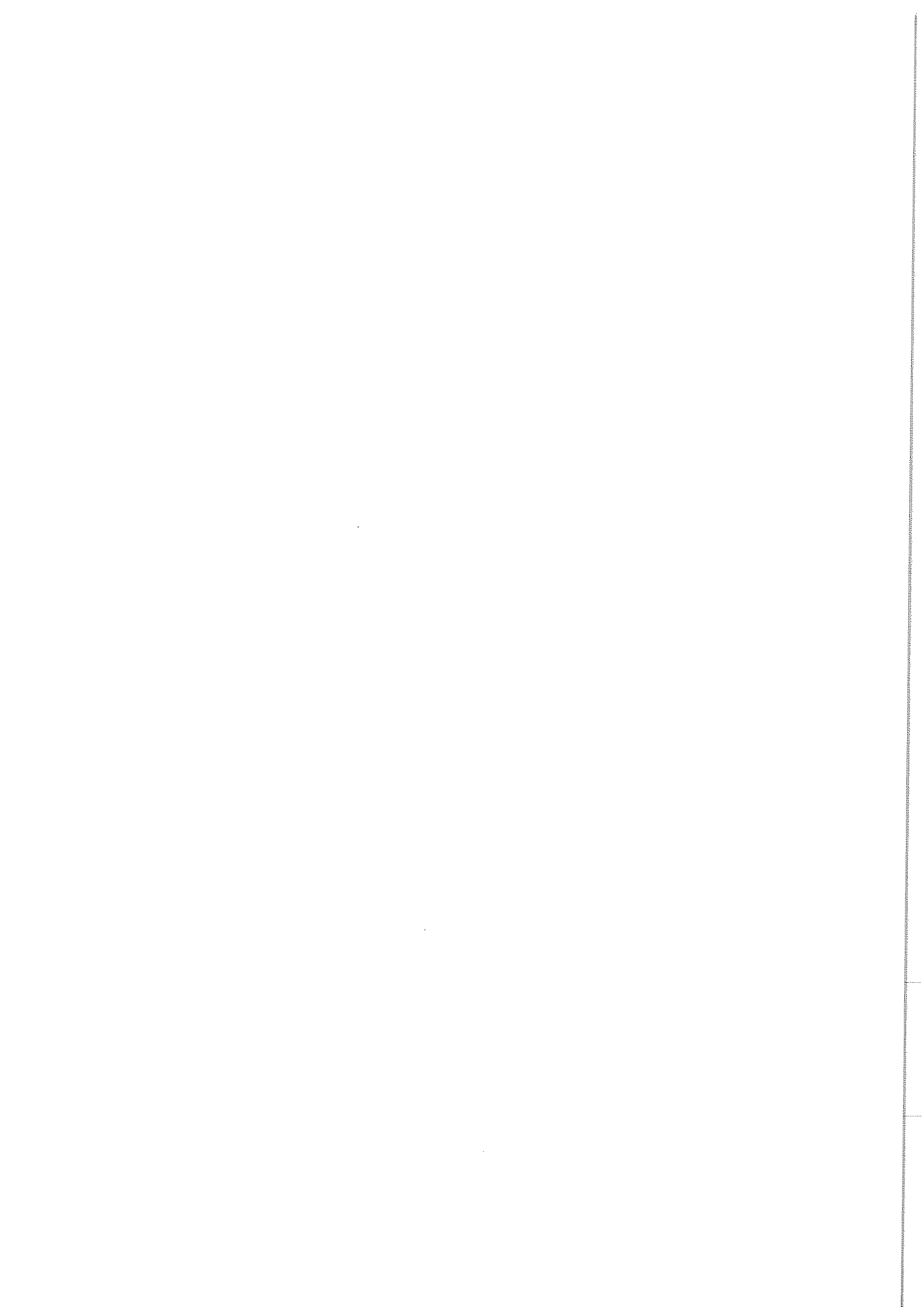
Hei!

Missingen velforening representerer boligområdene Missingen og Eplehagen. Vi vil gjerne komme med innspill til kommuneplan og trafikksikkerhetsplan. Våre innspill til trafikksikkerhetsplan ligger vedlagt.

Når det gjelder kommuneplanen og arbeidet med denne, har velforeningen et ønske om utarbeidelse av kommunedelsplan for Missingmyrområdet tilsvarende hva som finnes for Karlshus og Saltnes.

mvh
Per Kristian Andreassen
Leder Missingen velforening
TLF: 95105810

D1

Fra: Trond Olav Aker <trond.aker@gmail.com>
Sendt: 14. januar 2019 12:48
Til: Postmottak Råde kommune
Emne: Rullering av kommuneplanen 2018-2030

Råde Fjernvarme AS har siden 2013 produsert og levert fjernvarme fra vår varmesentral i Karlshus. Vi leverer nå ca. 1 mill. kWh pr. år og vi har kapasitet til å levere betydelig mer. Vi produserer varmen på bioflis fra skogene i Østfold. Vår målsetning ved etableringen av selskapet var å levere varme til alle større bygg i Karlshus og nærmeste omgivelser rundt.

Varme produsert med skogsflis er en meget miljøvennlig energiform som etter vår mening bør tas inn i kommunens miljø og energiplan. Vi viser forøvrig til tidligere innspill til områdereguleringsplan for Karlshus sentrum i brev fra oss den 22. januar 2018.

Med vennlig hilsen
Råde Fjernvarme AS.

Trond O. Aker
daglig leder

